

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНО-
ГУМАНІТАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА PR-МЕНЕДЖМЕНТУ

Допущено до захисту
на засіданні кафедри журналістики та PR менеджменту
(протокол № 10 від 20 травня 2025 року)
Завідувач кафедри _____ Роман ШУЛИК

Кваліфікаційна робота у формі медіапроекту
на здобуття освітнього ступеня бакалавра на тему:
«Серія репортажів про сучасне життя історичних міст України:
особливості планування та реалізації»

Виконав студент 4 курсу, групи Ж-41
Спеціальності 061 «Журналістика»
Мельник Роман Олегович

Керівник — кандидат філологічних наук,
доцент кафедри журналістики
ГОДУНОК Зоряна Валентинівна

Рецензент — доцент кафедри журналістики та PR-менеджменту,
кандидат психологічних наук
КОСТЮЧЕНКО Олексій Миколайович

Острог, 2025 р.

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИБОРУ ІДЕЇ ТА ФОРМАТУ СЕРІЇ РЕПОРТАЖІВ ПРО СУЧАСНЕ ЖИТТЯ ІСТОРИЧНИХ МІСТЕЧОК	10
1.1 Обґрунтування вибору проблематики серії репортажів про сучасне життя історичних містечок «На перехресті століть»	10
1.2 Проблематики медіапроєкту в джерелах та літературі	10
1.3 Формати та практичні кейси з вирішення окремих аспектів проблематики медіапроєкту «На перехресті століть»	15
1.4 Обґрунтування вибору формату серії репортажів	20
1.5 Класифікації медіапроєкту «На перехресті століть»	21
Висновки до 1 розділу	22
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ МЕДІАПРОЄКТУ	24
2.1 Управління змістом медіапроєкту «На перехресті століть»	24
2.2 Управління часом у серії репортажів про сучасне життя історичних містечок	27
2.3 Управління ресурсами та закупівлями медіапроєкту «На перехресті століть»	29
2.4 Управління вартістю медіапроєкту «На перехресті століть»	30
2.5 Управління якістю серії репортажів про сучасне життя історичних містечок	31
2.6 Управління ризиками медіапроєкту «На перехресті століть»	32
2.7 Управління командою медіапроєкту «На перехресті століть»	34
2.8 Управління комунікаціями в серії репортажів про сучасне життя історичних містечок	36
2.9 Моніторинг виконання медіапроєкту «На перехресті століть»	37
Висновки до 2 розділу	39

РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДІАПРОЄКТУ	40
3.1 Проблеми з практичною реалізацією проєкту «На перехресті століть»	40
3.2 Особливості реалізації медіапроєкту «На перехресті століть»	43
3.3 Рекомендації щодо покращення розробки та реалізації серії репортажів про сучасне життя історичних містечок	48
Висновки до 3 розділу	50
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	57
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Актуальність теми серії репортажів «На перехресті століть»

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року значно підвищило інтерес громадян та громадянок до української історії. За даними дослідження Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», таких людей понад 60% [14]. Це дало поштовх до більш поглибленого вивчення маловідомих фактів із минулого, побудови паралелей зі сучасністю, створення нових освітніх проєктів, які привертали увагу до потреби вивчати історію України та берегти її спадщину.

Разом із цим, війна Росії проти України принесла чимало проблем для збереження української історичної спадщини. За даними Міністерства культури та стратегічних комунікацій, станом на квітень 2025 року внаслідок російської повномасштабної агресії зазнали пошкоджень 1419 пам'яток культурної спадщини у 18 областях, серед яких понад 400 — повністю знищені [11].

У таких умовах постає завдання збереження та відновлення пам'яток. Як повідомляли раніше у Міністерстві економіки, потреби на відбудову України складають 524 млрд доларів [7]. Вочевидь, це не буде пріоритетним завданням під час повномасштабної війни, але залишатиметься важливою ціллю як сьогодні, так і надалі.

Руйнування спадщини історичних містечок є великою, однак не єдиною проблемою. Великим викликом залишається розвиток внутрішнього туризму та популяризація маловідомих сіл та міст, які мають значний потенціал для розвитку, але не здатні повною мірою його реалізувати через неперіоритетність цього завдання на сьогодні для держави. Так, наприклад, кількість відвідувачів у національному заповіднику «Гетьманська столиця» у Батурині, що на Чернігівщині, впала з 177 тисяч у 2021 році до 77 тисяч у 2023-му.

Іншим викликом сьогодення є нестабільна робота музеїв, історичних заповідників та інших закладів, які опікуються охороною історичної спадщини, оскільки частина працівників таких установ може підлягати мобілізації у

зв'язку з воєнним станом або ж вимушено покинути своє місце роботи через безпекові обставини.

Усе це так чи так впливає на процес збереження історичних міст, містечок, селищ та закладів, що опікуються збереженням історичної спадщини. Попри це, українське суспільство демонструє доволі високу зацікавленість у її відновленні та популяризації. Це проявляється через волонтерські ініціативи, діяльність яких дещо загальмовано через скасування фінансування Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), краудфандингові кампанії тощо [6].

З огляду на вищесказане, тема серії репортажів про сучасне життя історичних містечок є актуальною темою з огляду на зростання інтересу суспільства до української історії та внутрішнього туризму. Проєкт під назвою «На перехресті століть» покликаний показати сучасне життя таких містечок, проблеми та потенціал, сприяючи формуванню культурної пам'яті та національної ідентичності.

Проблема, яка вирішується у медіапроєкті

Дослідження покликане розв'язати проблему недостатнього висвітлення в медіа теми сучасного життя історичних містечок, їх викликів, перспектив та розвитку, особливо в час повномасштабної війни Росії проти України. Через свою неперіоритетність тема залишається недостатньо розкритою як у всеукраїнських, так і в локальних чи гіперлокальних ЗМІ. Серія репортажів допоможе розкрити найбільш актуальні проблеми історичних містечок та показати, як вони підтримують свою життєздатність у час повномасштабної війни. Також такий журналістський проєкт може виокремити спільні риси об'єкта дослідження, що допоможе узагальнити актуальну проблематику.

Окрім цього, медіапроєкт дозволяє не лише зафіксувати стан міст у період війни, а й звернути увагу на їх історію, особливості архітектури, культурні традиції та виклики, що постають перед ними сьогодні. Дослідження виконує просвітницьку місію, розповідає про маловідомі факти української історії та привертає увагу до потреби кращого вивчення свого минулого.

Завдяки поєднанню глибокої журналістської розвідки з аналітичним осмисленням зібраного матеріалу, проєкт також можна використаний як кейс у майбутніх навчальних курсах з журналістики, проєктного менеджменту, історії медіа або регіональних досліджень. Це відкриває нові можливості для підготовки молодих журналістів, які хочуть працювати із локальними темами, але прагнуть робити це якісно, методично і з глибоким соціальним сенсом.

Обґрунтування вибору формату медіапроєкту

Для створення цього проєкту обрано формат серії текстових репортажів. Він дозволяє детально висвітлити проблематику сучасного життя історичних містечок, передати голоси місцевих жителів, а також висвітлити думки експертів. Мультимедійний супровід текстових репортажів у вигляді фото дає змогу глибше зануритися в атмосферу / нинішні реалії історичних містечок та показати наявні проблеми зі збереженням об'єктів культурної спадщини в таких містах. Це також сприяє кращому сприйняттю серії репортажів, забезпечує ширше охоплення читацької аудиторії та робить проєкт доступним для різних категорій споживачів.

Окрім цього, вибір на користь текстових репортажів припав через незалежність у виробництві таких матеріалів. Над створенням текстового репортажа може працювати одна людина та не потребує залучення великої кількості ресурсів, як відео- чи аудіоматеріали. Так журналіст має змогу самостійно зібрати всю необхідну інформацію, обробити її, а згодом опублікувати. Це робить формат текстового репортажу максимально практичним, економним та гнучким.

Мета медіапроєкту — створити серію репортажів «На перехресті століть», відобразити в них тему сучасного життя історичних містечок, показати їхні проблеми в питаннях культурного, соціального та економічного розвитку, а також виявити особливості планування та реалізації такого проєкту.

Завданнями медіапроєкту є:

- дослідити історичний та сучасний контексти обраних міст;

- розробити концепцію серії репортажів, визначити конкретні містечка для дослідження;
- реалізувати серію репортажів, зібравши всю необхідну інформацію: історичні факти, експертні інтерв'ю та спостереження на місцях;
- забезпечити мультимедійний супровід текстових матеріалів у вигляді фото.

Об'єктом кваліфікаційного проєкту є серія репортажів про сучасне життя історичних містечок під назвою «На перехресті століть» на прикладі трьох міст: Батурина, Хуста та Чигирин.

Предметом дослідження є особливості планування та реалізації проєкту «На перехресті століть».

Методологічна база дослідження

Для створення цього проєкту використано загальнонаукові методи аналізу (вивчення наявних наукових праць та медіапроєктів про сучасне життя історичних містечок), синтезу та порівняння (розгляд спільних рис, проблематик та здобутків історичних містечок), узагальнення (для підготовки висновків), моніторингу (для відстеження медіапроєктів подібної та суміжних тематик); а також прикладні методи створення медіапроєкту: польова робота (виїзди до історичних містечок для збору матеріалів), інтерв'ювання (проведення глибинних бесід із місцевими жителями, експертами, краєзнавцями), фотодокументація (створення візуального супроводу до репортажів), контент-менеджмент (обробка та систематизація зібраної інформації), логістичне планування (розробка маршрутів поїздок і графіків зустрічей), редагування (мова, стиль, фактчекінг), а також управління ресурсами (бюджетування, технічне забезпечення, планування витрат)..

Наукова новизна медіапроєкту полягає в комплексному відображенні сучасного життя обраних історичних містечок, що не мало достатнього відображення в медіа та в наукових працях; дослідженні ролі журналістів у висвітленні сучасного життя таких містечок, а також окресленні спільних

тенденцій та викликів, із якими стикаються містечка. Таке дослідження стане в нагоді для істориків-краєзнавців, культурологів, урбаністів та органам місцевого самоврядування, відповідальним за напрямок туризму в таких містечках.

Новизна також полягає у демонстрації ефективності індивідуальної журналістської роботи у сфері довготривалих проєктів. У роботі показано, як одна людина може повноцінно реалізувати багатоетапний медіапроєкт — від планування до публікації — за умов належного структурування процесів та системного підходу до роботи. Це відкриває нові перспективи для молодих журналістів і студентів факультетів журналістики, які прагнуть реалізовувати глибокі дослідницькі проєкти навіть за обмежених ресурсів.

Теоретична та практична значущість медіапроєкту. Теоретична значущість кваліфікаційної роботи полягає в комплексному висвітленні одразу кількох галузей — журналістики, історії та урбаністики. Охоплення цих тем дозволить використовувати серію матеріалів «На перехресті століть» у читанні курсів із репортажистики, історії, культурології та урбаністики.

Практична значущість нашого медіапроєкту полягає в тому, що він стане в нагоді музеям, історичним заповідникам та громадським організаціям для розроблення краєзнавчих ініціатив та їх подальшого просування в медіа, а також для журналістів, які мають намір реалізувати подібні проєкти.

Окрім цього, практична значущість полягає і в можливості адаптації структури проєкту «На перехресті століть» як шаблону для розробки інших медіаініціатив на локальному рівні. Запропонована нами модель поєднання польової журналістики, аналітичного підходу та гнучкого управління проєктом може стати у пригоді як окремим журналістам, так і редакціям регіональних ЗМІ, які прагнуть створювати глибокі, впливові матеріали про життя у малих містах і селах України. Це також стосується медіаосвітніх програм — як у формальному, так і у неформальному середовищі.

Структура роботи: кваліфікаційний проєкт «На перехресті століть» складається з серії репортажів та описової частини. Описова частина складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та

літератури (налічує 20 позицій), додатків. Медіапроект, серія репортажів «На перехресті століть», складається з трьох текстових матеріалів: «Батурин. Забута, але нескорена козацька столиця», «Хуст. Як закохатися у Закарпаття з першого міста» та «Чигирин. Місто Хмельницьких і Шевченків».

Апробація: Результати кваліфікаційного проєкту було апробовано під час XXX наукової викладацько-студентської конференції «Дні науки» в межах круглого столу «Медіапроекти» в Національному університеті «Острозька академія» (Острог, 13 травня 2025) з виступом на тему «Серія репортажів про сучасне життя історичних містечок: особливості планування та реалізації».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИБОРУ ІДЕЇ ТА ФОРМАТУ СЕРІЇ РЕПОРТАЖІВ ПРО СУЧАСНЕ ЖИТТЯ ІСТОРИЧНИХ МІСТЕЧОК

1.1 Обґрунтування вибору проблематики серії репортажів «На перехресті століть»

Висвітлення теми сучасного життя в історичних містечках України є досить унікальною темою. Вона поєднує в собі відображення історичного минулого та сучасних викликів. Серія репортажів у цьому контексті допомагає краще показати, як історичний контекст впливає на нинішній розвиток містечок і як теперішні проблеми впливають на збереження пам'яті про минуле.

Одним із ключових аспектів, який пояснює вибір теми, є стрімка урбанізація та глобалізація. Це призводить до втрати культурної ідентичності міст, що яскраво помітно на прикладі міста Хуст на Закарпатті, яке було об'єктом медіапроєкту (див. Додаток А). Воно, як і багато інших міст, стикається з проблемами хаотичної забудови та занедбанням цінних культурних об'єктів. Тож серія репортажів із таких містечок має на меті висвітлити нагальні проблеми щодо збереження їхньої спадщини та недбалого ставлення до них у процесі урбанізації.

Іншим не менш важливим аспектом є популяризація історичних містечок серед туристів. Повномасштабна війна, із якою Україна стикнулася понад 3 роки тому, дала поштовх до розвитку внутрішнього туризму. Так, за даними Державного агентства розвитку туризму станом на вересень 2023 року, майже кожен четвертий українець бодай раз відвідував інші регіони з туристичною метою, а кожен восьмий робив це 3-5 разів [20]. У першому півріччі 2024 року туристична галузь в Україні принесла державному бюджету 1,25 млрд гривень, що на чверть більше, ніж у 2021 році [9].

Варто наголосити й на відсутності життєво необхідного фінансування та дотацій для історичних містечок України. Чимало музеїв, заповідників та інших

вагомих історичних об'єктів відчують критичний брак коштів, необхідних для їх розвитку, створення нових проєктів, залучення більшої кількості туристів, розбудови, реставрації тощо. Так, наприклад, національний заповідник «Гетьманська столиця» в Батурині від початку повномасштабної війни має фінансування лише на забезпечення найбільш базових потреб: заробітна плата для працівників, охорона заповідника та робоча техніка (комп'ютери, сканери, інтерактивні дошки тощо). А ось для реалізації нових проєктів держава не виділяє коштів у зв'язку з повномасштабною війною, тому керівництво музею намагається залучати приватний бізнес, українські та міжнародні благодійні організації.

Через початок повномасштабного вторгнення тема історії стала популярною, однак висвітлення сучасного життя історичних містечок не знаходило достатнього відображення в медіа та в наукових працях. Великі обласні центри на кшталт Львова, Києва, Харкова є частими об'єктами для журналістських текстів, у яких, зокрема, і висвітлюється тема збереження історичної спадщини. Однак малі історичні міста дуже часто залишаються поза увагою, хоч вони можуть становити не менший суспільний інтерес. Серія репортажів може заповнити цю прогалину, звернувши увагу на локальні особливості планування архітектури, менталітету місцевих мешканців, місцеві традиції, а також оцінити туристичний потенціал містечок та рівень збереженості об'єктів культурної спадщини.

Такий журналістський проєкт здатен формувати громадянську позицію в питанні відповідального ставлення до історичної спадщини. Серія репортажів здатна надати інформаційну підтримку історичним містечкам у висвітленні можливих проблем зі збереженням культурної спадщини або нових громадських чи волонтерських ініціатив щодо популяризації таких містечок. Подібний проєкт здатен привернути увагу потенційних донорів чи інвесторів, які можуть бути зацікавлені в реставрації, відбудові чи популяризації українських історичних містечок серед громадськості.

Насамкінець, тема серії репортажів з історичних містечок України важлива через свій просвітницький потенціал. Такий журналістський проєкт може відіграти важливу роль у збереженні пам'яті про культурну спадщину історичних містечок. Репортажі з історичних містечок можуть відіграти вагомую роль у створенні архіву пам'яті, який потім може стати в нагоді для подальшої реставрації, відбудови об'єктів, створення освітніх програм тощо. Окрім цього, такі тексти формують розуміння цінності історичної спадщини як основи національної ідентичності.

Також такі матеріали підвищують обізнаність українців про раніше не відомі сторінки історії невеликих міст, стимулюючи інтерес до подорожей та розвиток локальних ініціатив.

Отже, тема висвітлення сучасного життя історичних містечок залишається актуальною й водночас унікальною. Такий проєкт підтримує інтерес суспільства до історії, відіграє важливу роль у збереженні культурної ідентичності та сприяє популяризації таких містечок серед громадян.

1.2 Проблематики написання серії репортажів про сучасне життя історичних містечок у джерелах та літературі

Насамперед варто роз'яснити, що таке репортаж. Це інформаційний жанр, за допомогою якого ведеться розповідь з місця події в пресі, радіо чи на телебаченні. Як зазначає доцент Національного авіаційного університету Галина Назаренко у своєму посібнику «Інформаційні жанри журналістики», головними характерними рисами репортажу є оперативність, динаміка, наочність та створення так званого ефекту присутності читача [12, с. 75]. Таку ж думку наводить очільник курсу преси магістерської програми Майнцського університету Фолькер Вольфф у своїй роботі «Журналістика газет і журналів». За його словами, репортаж дозволяє читачеві брати в чомусь участь, а це «щось» є «свого роду подорож у закритий для нього чужий світ або важливу подію» [8, с. 192].

Тематика репортажів про сучасне життя історичних містечок не знайшла великого висвітлення в наукових працях. Це пов'язано, насамперед, із тим, що зазвичай більшу увагу приділяли саме минулому історичних містечок: як розвивалася їхня історія, які невідомі факти вона приховувала, уникаючи при цьому тематики сучасного життя та впливу минулого на теперішні реалії. Фактично йдеться про класичний історичний репортаж, поняття якого залишається доволі гнучким.

Так, письменниця і журналістка Світлана Ославська зазначає, що історичним репортажем можна називати як текст про події, які відбулися як кілька десяти років тому, а так і матеріал про події невеликої давнини. На підтвердження своїх слів вона згадує про книгу Войцеха Ягельського «Всі війни Лари», де автор описував події п'ятирічної давності [1]. А ось журналістка Альона Вишницька стверджує, що історичним репортажем можна вважати й розповіді людей-очевидців минулих подій, називаючи їх «живим архівом». А втім, переконана вона, у таких випадках важливими будуть «етична обачність» та «аналітична скрупульозність», позаяк навіть найменші неточності можуть спотворити історичний наратив у тексті.

Варто наголосити й на тому, що задля глибокого висвітлення певної теми в репортажі журналіст повинен витратити чимало часу на підготовку до написання тексту та «занурення» в обрану тему, зокрема і щодо висвітлення сучасного життя історичних містечок. Це також може вимагати виділення значного матеріального ресурсу, а чимало українських редакцій відзначають, що не мають довгострокових бюджетів для роботи над певними матеріалами, тому їх доручають фрілансерам [15].

Питання відтворення сучасного життя історичних містечок у текстових репортажах тісно переплітається з тематикою урбаністики та архітектурознавства. Одним із тих, хто висвітлював цю тему, був український архітектор і мистецтвознавець Віктор Вечерський. У своїй праці «Проблеми збереження історичного образу міста» він розповідає про етапи розвитку

теоретичних поглядів на діяльність зі збереження образу історичної частини міста, чи, навпаки, його реконструкції [4].

Відповідно, важливим питанням у написанні репортажів про сучасне життя історичних містечок України є власне змалювання історичного образу міста. Такі матеріали потребують комплексного підходу до висвітлення збереження та розвитку історично сформованих містобудівних утворень, які переживають занедбання внаслідок урбанізації та хаотичної забудови. Віктор Вечерський наголошує, що в багатьох історичних містах і містечках спостерігається консервація історичного середмістя, натомість сучасні центри міст формуються на суміжних територіях, що призводить до деградації історичних частин міст. Отже, подібні проблеми потребують активнішого висвітлення в медіа.

Важливо також наголосити на потребі більш глибокого та об'єктивного висвітлення питання збереження пам'яток архітектури в історичних містечках чи їх руйнації. Урбаніст Дмитро Соловійов у коментарі для матеріалу «Детектор. медіа» на тему «Руйнування пам'яток архітектури: про що варто говорити медіа» наголошував, що часто видання приділяють надто мало уваги темі різноманітних громадських ініціатив щодо захисту культурних об'єктів в історичних містечках, висвітлюючи такі теми лише у форматі новин або коротких сюжетів [5]. Такі матеріали мають бути більш ґрунтовними, містити думки експертів, які здатні дати належну оцінку щодо теми збереження чи руйнації, сформулювати причинно-наслідкові зв'язки тих чи тих тенденцій та ставлення громадськості до такої теми. У таких текстах важливо уникати однобокості, бути об'єктивним щодо різних питань.

Водночас доцентка кафедри журналістики Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича Лілія Шутяк у своїй праці «Художній репортаж в українських друкованих та онлайн-ЗМІ (особливості розвитку жанру)» наводить думки польських журналістів Маріуша Щигела та Войцеха Тохмана про те, що репортаж має бути суб'єктивним. Українська дослідниця Ірина Сало також погоджується з цією думкою: репортаж – це література факту

й одночасно суб'єктивний текст, але в репортажі журналіст не має права обманювати [29, с. 228].

Резюмуючи, створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок України — це складне журналістське завдання, що вимагає одночасного поєднання фактологічної точності, жанрової майстерності та глибокого розуміння історичного контексту.

Проблематика цієї теми полягає в тому, що в українській журналістиці досі слабо розвинена практика роботи з локальними історіями як із повноцінними об'єктами для глибоких репортажів. Історична складова в медіа зазвичай зводиться до коротких заміток або новин, тоді як поєднання минулого й теперішнього потребує окремої методології та глибшого аналітичного підходу.

Тому наша серія репортажів «На перехресті століть» є спробою не лише відобразити сучасне життя історичних українських містечок, але й створити своєрідний міст між минулим і сьогоденням.

1.3 Формати та практичні кейси з вирішення окремих аспектів проблематики репортажів про сучасне життя історичних містечок

На відміну від наукових досліджень, тематика сучасного життя історичних містечок знайшла своє висвітлення в медіа. Найбільш поширеними форматами є текстові та відеорепортажі.

Одним із медіа, яке висвітлює життя історичних містечок у форматі текстових репортажів, є видання «Локальна історія». Цей проєкт існує з 2013 року й висвітлює всі теми з української історії в різних форматах: відео- та текстових інтерв'ю, подкастах, текстових репортажах, колонках тощо. Для аналізу ми обрали декілька текстових репортажів: «Батьківщина гетьмана Вані», «Тростянець: слідами Хвильового» та «Звенигород. Місто, що стало селом».

Текст «Батьківщина гетьмана Вані» авторства Христини Коціри розповідає про село Мазепинці, розташоване неподалік Білої Церкви на Київщині [3]. Саме тут у 1639 році народився гетьман Іван Мазепа. Цей текст звертає увагу на

окремі сучасні проблеми села: відтік людей, занедбаність окремих історичних пам'яток. Також цей матеріал, які і всі наступні, має мультимедійний супровід у вигляді фото, що значно полегшує його сприйняття. Репортаж із Мазепинців «живий». Він містить голоси місцевих мешканців, у ньому відображені думки експертів, а авторка тексту досить уважна до деталей. А втім, цей текст розповідає не стільки про сучасне життя села, а радше про постать Івана Мазепи через призму нинішнього стану та минулого села Мазепинці.

Таку ж саму ситуацію можна спостерігати в тексті «Тростянець: слідами Хвильового», над яким працювала журналістка Олена Максименко [21]. Авторка цього репортажу звертає увагу на нинішні проблеми міста й акцентує на наслідках, які залишила тут повномасштабна війна, адже Тростянець у перші два місяці великої війни пробув під ворожою окупацією. Однак ключовим у тексті залишається постать Миколи Хвильового — українського письменника, представника «розстріляного відродження», який народився тут. Між цим та попереднім репортажем є ще одна вагома відмінність: у тексті повністю відсутні голоси місцевих мешканців, які, теоретично, могли б розповісти читачу як про Тростянець, так і про Миколу Хвильового.

Репортаж Володимира Молодія під назвою «Звенигород. Місто, що стало селом» дещо контрастує з вище проаналізованими матеріалами [10]. Текст дуже детально й послідовно описує історію цього давнього містечка у Львівській області. Автор також звертає увагу на нинішній стан села: як вдається зберігати його історію, популяризувати її серед місцевих,

Вагомою проблемою є те, що чимало проєктів зосереджені на висвітленні власне історичних пам'яток та проблем, із якими стикається це село сьогодні. Однак репортаж про Звенигород зосереджений суто на його історії й на тому, як її зберігають сьогодні, уникаючи при цьому інших злободенних тем, які можуть турбувати його жителів.

Проаналізувавши три репортажі «Локальної історії», можна зробити висновок, що в цих матеріалах доволі велика увага приділяється власне історичній частині, зокрема розповіді про минуле містечок та сіл, проблемі

руйнації культурних об'єктів унаслідок війни, їх занедбання, недостатній популярності серед туристів тощо. Розповідь про сучасне життя історичних містечок переважно відбувається через призму якоїсь історичної постаті або об'єкта.

Для аналізу відеоматеріалів, які показують сучасне життя історичних містечок, ми обрали два проєкти: YouTube-канал «Хаші» та проєкт студентів Українського католицького університету «Археологія пам'яті».

«Хаші» — це відеопроєкт, який показує «маловідомі сторінки локальної героїчної, а також ганебної історії, найглухіші куточки України, мертві та вимираючі села» і природу. Із початком повномасштабного вторгнення автори каналу почали знімати матеріали з лінії фронту. Дві з таких робіт — «Нью-Йорк під російськими обстрілами» та «Нікополь. Велична козацька історія» — ми й проаналізуємо.

Перше відео зняли в січні 2024 року [26]. Автор матеріалу Володимир Кохан детально розповідає про історію селища Нью-Йорк, що в Донецькій області. У цьому відео він часто звертається до історії і вписує її в сучасність, розповідаючи про те, як вона вплинула на життя селища. Так, глядач дізнається, що Нью-Йорк — це автентична назва стародавнього містечка, яке заснували німецькі колоністи наприкінці XIX століття, а після Другої світової війни й до 2021 року воно мало назву Новгородське. У відео також показано історичні об'єкти, які зазнали серйозних пошкоджень внаслідок бойових дій, зокрема старе німецьке кладовище, старовинні адміністративні будівлі, які також свого часу спорудили німці, історико-культурний центр «Український Нью-Йорк», старовинний млин тощо.

Відео також містить голоси місцевих жителів, які діляться про реалії життя в селищі, яке зазнало значних змін через повномасштабний напад росії. Так, мешканці Нью-Йорка розповіли, що через постійні обстріли та наближеність до лінії фронту тут відсутнє стабільне електро- та водопостачання. Одне з головних тутешніх підприємств — фенольний завод — зупинив свою діяльність, однак деякі його працівники продовжують ходити туди на роботу в

шоломах та бронжилетах. Також автор відео запитував думки місцевих щодо війни Росії проти України, про їхнє ставлення до держави-агресора та чого найбільше хочуть жителі селища.

Інше відео під назвою «Нікополь. Велична козацька історія» зняли в травні 2024 року [25]. Тут автор розповідає про одне з найбільших міст на Дніпропетровщині, поблизу якого у XVII столітті існувала козацька січ. На відміну від попередньої роботи, тут менше звернень до історії, а основний акцент робиться на сучасному житті Нікополя та його околиць. Головною проблемою тут постають щоденні, а іноді й щогодинні, обстріли. Автор відео та місцеві мешканці, з якими він спілкувався, підкреслюють, що росіяни, розташовані на лівому березі Дніпра, фактично перетворили Нікополь на полігон, постійно завдаючи по ньому ударів із різних видів озброєння. Також у відео розповідається про наслідки підриву Каховської ГЕС у червні 2023 року та про те, як це вплинуло на географію міста.

Щодо історичної частини відео, то в ній автор згадує про кошового отамана Івана Сірка, похованого на кургані за Нікополем; старовинну частину Нікополя, розташовану в найнебезпечнішій частині міста, та колишнє місце розташування Микитинської Січі, з якої колись почалася національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького [24].

Далі ми аналізували документальне тревел-шоу «Археологія пам'яті», створене студентами Школи журналістики та комунікацій Українського католицького університету разом із командою «Суспільне. Львів». Цей проєкт складається з 4 випусків, які висвітлюють історії культурної пам'яті й архітектурні пам'ятки, що потребують реставрації, через реальні історії людей. Так, студенти створили випуски про занедбані палаци та костели на Львівщині, історичні кладовища регіону, мозаїки на автобусних зупинках та про Угнів — найменше місто в Україні.

Такий проєкт показує занедбаність багатьох пам'ятних локацій Львівської області, яка є дуже багатою на різноманітні об'єкти культурної спадщини. Своєю роботою студенти привернули увагу до проблеми збереження історичних

пам'яток регіону, які зазнають руйнації з плином часу. Однак основну увагу в сюжетах приділено саме культурним об'єктам, натомість про сучасне життя глядач звідти нічого не дізнається, хоч ця тема також потребує висвітлення.

Так, у першому випуску студенти розповідають про кілька відомих релігійних пам'яток Львівщини, які переживають занепад: палац у селі Розділ, Костел Усіх Святих у Годовиці та Домініканський монастир у Підкамені [16]. Автори відеоматеріалу розповідають історію цих пам'яток, звертають увагу на нинішні проблеми в їх збереженні та як місцеві краєзнавці намагаються популяризувати та дбати про цю історію. Однак у матеріалі відсутня прив'язка до якоїсь однієї місцевості, а в центрі уваги — не життя містечок, а життя історичних пам'яток, розташованих у них.

Те саме можна побачити в другому та третьому матеріалах, у яких ідеться про історичні кладовища в Мальчицях, Бродах і Дрогобичі та мозаїки на автобусних зупинках та будівлях у селах Солонці та Холодновідці [17, 18]. Тут, як і в першому відео, немає прив'язки до конкретної місцевості й розповідається суто про історію цих пам'яток.

Останній випуск цього проєкту присвячений Угніву — найменшому місту в Україні [19]. Однак про його історію та нинішні реалії ми дізнаємося через призму старовинних пам'яток, а саме костелу Успіння Пресвятої Богородиці, синагоги та млина.

Підсумовуючи, висвітлення теми сучасного життя історичних містечок може бути як історично орієнтованим, так і більше зосередженим на актуальних подіях. Тексти на цю тематику містять більше даних або про певні історичні об'єкти, або про нинішні реалії на місцях. Через це висвітлення теми сучасного життя історичних містечок виходить незбалансованим. Своєю чергою, медіапроєкт «На перехресті століть» покликаний об'єднати обидва підходи, що дозволить отримати повнішу картину про стан таких міст, виклики, із якими вони стикаються, та перспективи.

1.4 Обґрунтування вибору формату медіапроєкту про сучасне життя історичних містечок

Для створення медіапроєкту було обрано формат текстового репортажу. Такі тексти про сучасне життя історичних містечок дозволяють детально розкрити суть проблематики та глибше занурити читача в атмосферу місцевості. Це, своєю чергою, створює емоційну залученість споживача контенту в матеріал.

Перевагою текстового репортажу є можливість дуже детально описати як загальну ситуацію, так і окремі деталі з сучасного життя історичних містечок чи їх минулого. Завдяки своїй структурованості, чіткості, послідовності та наповненості такі матеріали дають змогу уникнути поверхневого сприйняття якоїсь теми, як це може часто траплятися у випадку з відео- чи аудіопроектами. А вживання різноманітних літературних прийомів допомагають зробити історію про сучасне життя історичних містечок більш живою та захопливою. Це, наприклад, можуть бути опис деталей, переказ діалогів із місцевими жителями, авторські спостереження. Усе це сприяє створенню ефекту присутності, що є важливим для більш глибокого занурення читача в тему тексту.

Іншим аргументом на користь формату текстового репортажу є можливість охопити якнайбільше важливих питань про сучасне життя історичних містечок, висвітлюючи економічні, соціальні, культурні, а подекуди й екологічні аспекти.

Цей формат також дає можливість зберегти та архівувати написані матеріали. На відміну від аудіо- чи відеопроектів, які через технічні причини можуть стати менш доступними, текстові репортажі завжди будуть у відкритому доступі та можуть стати в пригоді для подальших досліджень. Це відіграє важливу роль у документуванні сучасних реалій та створює цінний ресурс для майбутніх поколінь.

На доцільність обрання саме цього формату медіапроєкту вказує також те, що він здатен апелювати до уяви читача. Текстовий репортаж спонукає споживача контенту до самостійного візуального моделювання прочитаного, що активізує емоційне залучення. Це особливо ефективно, коли йдеться про

історичні місця, атмосферу яких часто складно передати коротким відеорядом чи загальним планом. У тексті ж журналіст має змогу зосередити увагу саме на тих дрібних, але промовистих деталях, які формують глибоке враження.

Окрім цього, текстовий репортаж є найбільш доступним та універсальним форматом. Такі матеріали публікуються на сайті, тому для їх прочитання не потрібен такий стабільний інтернет-зв'язок, як, скажімо, для перегляду відеоконтенту. Також текстові репортажі найлегше адаптувати до запиту будь-якої аудиторії, що дозволить охопити значно більше потенційних читачів. А наповнення такого матеріалу мультимедійною складовою (фото, відео, інтерактивні карти) зробить такий текст більш всеохопним, різностороннім та легшим для сприйняття.

Насамкінець, іншим вагомим аргументом є незалежність у виробництві таких матеріалів. Над створенням текстового репортажа може працювати одна людина та не потребує залучення великої кількості ресурсів, як відео- чи аудіоматеріали. Так журналіст має змогу самостійно зібрати всю необхідну інформацію, обробити її, а згодом опублікувати. Це робить формат текстового репортажу максимально практичним, економним та гнучким.

Резюмуючи, текстовий репортаж є найбільш оптимальним форматом для висвітлення життя історичних містечок. Він поєднує в собі аналітичність, доступність та емоційність, що робить його ефективним інструментом комунікації з читацькою аудиторією.

1.5 Класифікації медіапроекту

Репортажі про сучасне життя історичних містечок «На перехресті століть» — це серійний медіапроект, що досліджує історичний та сучасний контексти українських містечок, показує вплив минулого на теперішні реалії та з'ясовує, із якими викликами їм доводиться стикатися в питаннях збереження культурної спадщини та власної ідентичності в час повномасштабної війни Росії проти України.

За часовою тривалістю медіапроект можна віднести до середньотривалих. Серія репортажів складається з трьох текстових матеріалів: репортажі про Батурин (Чернігівська область), Хуст (Закарпатська область) та Чигирин (Черкаська область). Кожен із них описує минуле, теперішній стан цих містечок та сучасні виклики. Цей медіапроект також є багаторазовим. Кожен окремий матеріал висвітлює історію містечок, яка вписується в загальну історію України; показує їх виклики та шляхи їх вирішення, демонструючи спільні риси та проблеми, із якими вони стикаються.

За локалізацією серія репортажів про сучасне життя історичних містечок є міжрегіональним медіапроектом. Для текстових матеріалів ми спеціально обрали три населені пункти з різних частин України: заходу, півночі та центру. Отож, кожен із репортажів змальовує свою унікальну історію, описує регіональні особливості історичних містечок та розкриває проблеми сучасного життя, які почасти стають спільними для кожного з них.

За формою подачі цей медіапроект є комбінованим. Серія репортажів складається з трьох текстових матеріалів, кожен із яких доповнений фотографіями історичних містечок, які допомагають краще зрозуміти їх історичну та культурну цінність, а також наочно показати, яким є їх сучасне життя, із якими проблемами їм доводиться стикатися та як їх вдається розв'язувати.

За каналом поширення робота «На перехресті століть» відноситься до інтернет-проекту, оскільки в подальшому його можна буде публікувати на сайтах інтернет-видань та в соцмережах, що дозволить охопити велику кількість читацької аудиторії.

Висновки до першого розділу

У першому розділі ми дійшли висновку, що серія репортажів «На перехресті століть», яка розповідає про сучасне життя історичних містечок, є доволі актуальною темою, попри те що раніше вона не знаходила достатнього висвітлення в наукових працях та медійних проєктах.

Найбільш оптимальним форматом для нашого медіапроєкту є серія текстових репортажів. Такі матеріали поєднують у собі аналітичність, доступність та емоційність. Текстові репортажі також є найбільш доступним форматом для широкої аудиторії читачів.

Подібні матеріали здатні розв'язати проблему недостатнього висвітлення теми сучасного життя історичних містечок, їх викликів, перспектив та розвитку, особливо в час повномасштабної російсько-української війни.

На прикладі текстових матеріалів видання «Локальна історія» та відеосюжетів проєктів «Хащі» та «Археологія пам'яті» ми з'ясували, що частина таких матеріалів розповідають про історичні містечка лише через призму історичних особистостей, що колись жили там, як це було в репортажах «Батьківщина гетьмана Вані» та «Тростянець: слідами Хвильового», або ж через призму певних пам'яток, не завжди прив'язуючись до конкретної місцевості, як це було в тревел-шоу «Археологія пам'яті».

А втім, деякі уже наявні в медіапросторі відеоматеріали дещо краще показують сучасність історичних містечок, розповідаючи про найменші деталі їхнього сьогодення, що помітно на прикладі роботи «Нью-Йорк під російськими обстрілами», однак у таких сюжетах може спостерігатися недотримання балансу між висвітленням історичного та теперішнього контекстів, як це помітно в відеоматеріалі «Нікополь. Велична козацька історія».

Медіапроєкт «На перехресті століть» має також теоретичну та практичну значущість. Цю роботу можна використовувати, зокрема, для читання фахових курсів, створення красзнавчих ініціатив музеями чи громадськими організаціями. Цей медіапроєкт може стати дороговказом для подальшого, більш глибокого, дослідження теми сучасного життя українських історичних містечок.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ МЕДІАПРОЄКТУ «НА ПЕРЕХРЕСТІ СТОЛІТЬ»

2.1 Управління змістом медіапроєкту

Насамперед варто зазначити, що проєкт «На перехресті століть» є циклічним, позаяк він включає в себе серію репортажів, пов'язаних темою сучасного життя історичних містечок.

Першим кроком до створення медіапроєкту є його ініціація. Під час цього етапу ми розробили концепцію роботи: визначили головну ідею, сформулювали її актуальність, проблематику, центральні цілі й завдання. Також було визначено конкретні історичні містечка, які й стали об'єктом медіапроєкту.

Наступним етапом роботи було планування серії репортажів. Він передбачав визначення оптимального формату медіапроєкту та час на його створення. Так, ми визначили, що робота «На перехресті століть» складатиметься з трьох текстових репортажів: «Батурин. Забута, але нескорена козацька столиця», «Хуст. Як закохатися у Закарпаття з першого міста» та «Чигирин. Місто Хмельницьких, Шевченків». На підготовку кожного матеріалу відводився один місяць.

Третім етапом розробки медіапроєкту стала його реалізація. Він передбачав створення плану поїздки до історичних містечок, які були об'єктом роботи, визначення конкретних локацій для відвідування, домовленість з експертами для офлайн-інтерв'ю для збору необхідної інформації. Під час відвідування цих містечок ми проводили збір усієї найбільш актуальної інформації про їхнє сучасне життя шляхом самостійного дослідження Батурина, Хуста та Чигирини та спілкування з їхніми мешканцями про побут, реалії життя та нинішні проблеми. Також на місцях ми створювали мультимедійний контент, який би наочно показував сучасне життя цих містечок, та спілкувалися з істориками, які змогли розповісти різні цікаві деталі про минувшину відвіданих міст.

Четвертий, останній крок, — це фіналізація та редагування проєкту «На перехресті століть». На цьому етапі почалося власне написання текстових репортажів про сучасне життя історичних містечок. Тут ми використовували всю зібрану інформацію на місцях, а також додавали мультимедійну складову для кращого розуміння та сприйняття текстів. Після цього кожен з робіт ретельно вчитали, а за потреби до неї вносили певні правлення.

Дерево цілей нашої роботи подано на схемі нижче [27].

Схема 2.1.1

Головною ціллю медіапроєкту ми визначили розповідь про сучасне життя історичних містечок України через створення серії текстових репортажів. Такі матеріали повинні:

- надати читачеві якомога глибшу інформацію про сьогодення історичних містечок;
- сприяти тому, щоб їх прагнули відвідати більше туристів, а також привернути увагу громадських організацій та різних ініціатив задля інтеграції в розвиток таких містечок;

- вказати на проблему занедбаності пам'яток, руйнацію автентичності містечок через плин часу та стрімку урбанізацію.

Схема 2.1.2

Проект складається з **комбінованої декомпозиції**, що містить два рівні. **Перший рівень** передбачає поділ проекту за етапами його життєвого циклу, тобто від планування роботи до оцінки результатів. Це дозволяє організувати медіапроект у логічній послідовності дій та забезпечити контроль на кожному етапі.

Другий рівень — це операційні завдання, наприклад, організація логістики виїзду в містечка, розробка маршруту на місцях, підготовка опитувальників для інтерв'ю, створення візуального супроводу.

Усі текстові матеріали об'єднані єдиною центральною темою — розповіддю про сучасне життя українських історичних містечок. Паралельно з цим ми однаково до кожного тексту додаємо історичний екскурс, аби визначити,

як історія обраних нами містечок вплинула на їхній розвиток та сьогоденний стан, визначивши так спільні риси в цьому питанні.

Наші репортажі об'єднує також той факт, що вони виконують не лише просвітницьку функцію, а й можуть стати поштовхом до розвитку локального туризму, збереження культурної спадщини та залучення інтересу до менш знаних, але важливих історичних осередків.

Водночас кожен із цих текстів у перспективі може знадобитися для подальших історичних та урбаністичних досліджень, а сама серія з плином часу може отримати потенційне продовження.

2.2 Управління часом у медіапроекті

Управління часом у медіапроекті передбачає планування тривалості кожного етапу роботи для створення та публікації серії репортажів про сучасне життя історичних містечок України [23].

Для оцінки тривалості етапів у медіапроекті ми використали комбінований підхід, який включає:

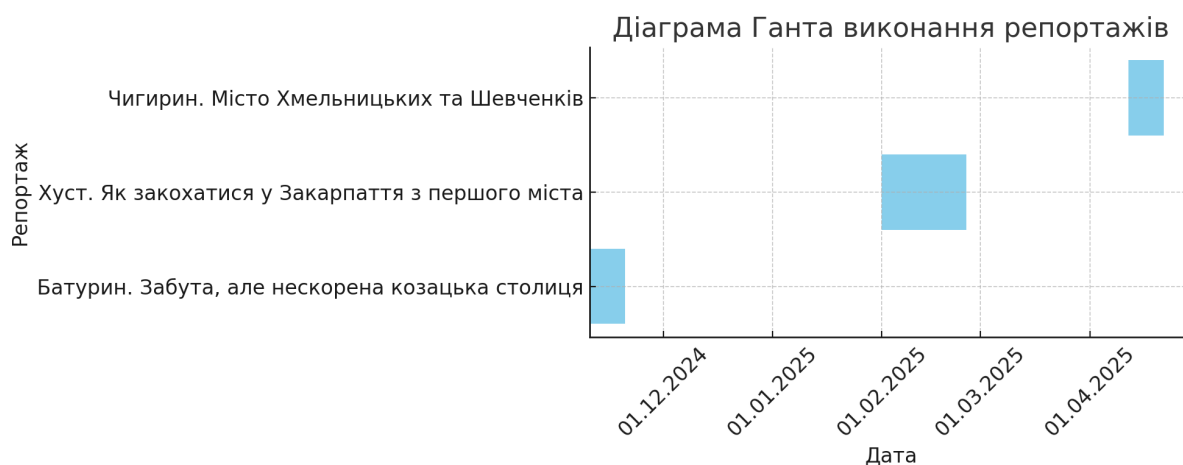
- **експертний метод** — консультація з редакторами та журналістами, які вже створювали подібні проекти;
- **аналоговий метод** — порівняння тривалості розробки проектів за подібною тематикою;
- **метод трьох оцінок (PERT)** — визначення можливої тривалості розробки проекту на основі оптимістичної, песимістичної та найбільш вірогідної оцінок.

Репортаж «Батурин. Забута, але нескорена козацька столиця» потребував експертного та аналогового методів оцінки тривалості проекту. Позаяк це була перша поїздка в інший регіон для написання матеріалу, ми консультувалися з журналістами та редакторами, які на постійній основі працюють над текстами. Чимало часу забрала логістична складова, оскільки до Батурина довелося добиратися спершу поїздом, а потім автобусом. Сумарно на дорогу ми витратили майже добу. Після цього ми перейшли до роботи безпосередньо з

текстом та фото. Оброблені світлини були готові за чотири дні. На розшифровку записів розмови з історикинею та місцевими мешканцями довелося витратити один день, а на загальне оформлення тексту, включно з редагуванням, — чотири дні. Отже, загалом для написання матеріалу знадобилося десять робочих днів.

Для розробки репортажу «Хуст. Як закохатися в Закарпаття з першого міста» за методом трьох оцінок ми закладали два тижні як найбільш вірогідний сценарій — це включало логістику, роботу над фото, розшифровку аудіоматеріалів та оформлення тексту. Оптимістичною оцінкою вважалося створення репортажу за тиждень, а песимістичною — за місяць. Під час створення цього тексту справдився саме песимістичний сценарій (25 днів). На це вплинули чинники, не пов'язані з виконання медіапроєкту (поєднання навчання та роботи).

Однак під час роботи над репортажем «Чигирин. Місто Хмельницьких та Шевченків» вдалося реалізувати саме оптимістичний сценарій — текст вдалося зробити за 10 днів, які включали в себе логістику, збір інформації на місцях, роботу над фото, експертні інтерв'ю та розмови з місцевими.

Аби визначити критичний шлях, варто спершу надати дефініцію цього поняття. Це послідовність робіт, яка визначає найменшу можливу тривалість усього проєкту [28]. Якщо хоча б одна робота на цьому шляху затримується, це впливає на терміни завершення всього проєкту. У нашому випадку критичний

шлях включає: планування (3 дні) → підготовка репортажу про Батурин (2 дні) → написання репортажу про Батурин (10 днів) → підготовка до Хуста (3 дні) → написання репортажу про Хуст (25 днів) → фінальне редагування всіх матеріалів (3 дні).

Інші роботи, зокрема підготовка й написання репортажу про Чигирин, не входять до критичного шляху, оскільки виконуються паралельно й завершуються до загального терміну фінального редагування. Вони мають певний часовий резерв, тобто можуть бути трохи зсунуті без впливу на завершення всього проєкту.

Завдяки цьому аналізу критичного шляху можна правильно розставити пріоритети, зосередивши увагу на ключових завданнях, контроль над якими є вирішальним для дотримання загального дедлайну. Це дозволяє ефективніше управляти часом й уникнути затримок у реалізації всього проєкту.

2.3 Управління ресурсами та закупівлями медіапроєкту

Під час створення медіапроєкту ми використовували ресурсно-орієнтований підхід до планування та обліку витрат відповідно до методології Resource Breakdown Structure (RBS).

Людські ресурси. У роботі над медіапроєктом брали участь:

- журналіст (писав репортажі, їздив на місця, проводив інтерв'ю, готував фотоматеріали);
- фотографка (готувала візуальний супровід для репортажу з Батурина);
- редактор (давала поради щодо написання текстів, редагувала репортажі).

До **технічних ресурсів** варто віднести:

- фото- та аудіотехніку (для створення фото та аудіозаписів інтерв'ю ми використовували телефон Google Pixel 7 Pro та камеру Canon EOS 600D);
- комп'ютерну техніку (ноутбук Lenovo IdeaPad Gaming 3);
- програмне забезпечення (застосунки Adobe Photoshop, Lightroom, Transcripтор)

Для створення медіапроєкту також знадобилися значні **фінансові ресурси**:

- оплата праці фотографки;
- витрати на проїзд до міст, із яких потім створювали репортажі;
- витрати на проживання, харчування, логістику на місцях;
- оплата програмного забезпечення.

Щодо **матеріальних ресурсів**, то тут варто виокремити:

- канцелярію (ручки, олівці, блокнот);
- дослідницькі матеріали (фізичні книги, наукові праці, які допомагали під час підготовки до написання репортажів).

Отож, хоч створення текстових матеріалів видається менш енергозатратною роботою, у нашому випадку створення текстових репортажів про сучасне життя історичних містечок потребувало залучення великої кількості матеріальних та фінансових ресурсів.

2.4 Управління вартістю медіапроєкту

Управління вартістю медіапроєкту є ключовим аспектом його реалізації. Основна мета — уникнути перевитрати бюджету, забезпечити виконання роботи в межах запланованого фінансування та своєчасно покривати потреби на кожному з етапів виробництва. Для цього ми склали бюджет проєкту та графік потреб у грошових коштах.

Поїздка в Батурин (28.10—31.10):

- квитки на поїзд із Луцька до Києва (в обидва боки) — 360 грн;
- квитки на автобус із Києва до Батурина (в обидва боки) — 880 грн;
- проживання (одна доба) — 1500 грн;
- харчування — 1000 грн;
- послуги фотографки — 3000 грн;

- підписка на Adobe Illustrator — 440 грн;
- підписка на Transkriptor — 200 грн.

Поїздка в Хуст (27.12—02.01):

- квиток на автобус із Луцька до Хмельницького — 500 грн;
- квиток на поїзд із Хмельницького до Хуста — 160 грн;
- квиток на автобус із Хуста до Ужгорода — 250 грн;
- квиток на поїзд із Ужгорода до Луцька — 180 грн;
- проживання (чотири доби) — 2000 грн;
- відвідування музеїв — 500 грн.

Поїздка в Чигирин (05.04—07.04):

- квитки на поїзд із Луцька до Києва (в обидва боки) — 360 грн;
- квитки на поїзд із Києва до Черкас (в обидва боки) — 200 грн;
- квитки на автобус із Черкас до Чигирина (в обидва боки) — 300 грн;
- квитки в музей — 200 грн;
- проживання — 900 грн;
- харчування — 1000 грн;
- поїздка з Чигирина в Орбіту на таксі (в обидва боки) — 500 грн;
- підписка на Transkriptor — 200 грн.

Отже, загальний бюджет для створення медіапроєкту «На перехресті століть» становить 14 630 грн.

2.5 Управління якістю медіапроєкту

Управління якістю — це саме те, від чого залежить належне сприйняття журналістського контенту аудиторією.

У випадку з текстовими репортажами якість визначатимуть такі чинники:

- **достовірність та перевіреність інформації** (перевірки вимагатимуть історичні екскурси, наведені в репортажах);

- **збалансованість подачі інформації** (розповідь про історію міст не повинна бути більшою за розповідь про їх сучасне життя, позаяк саме ця тема є центральною);
- **візуальний супровід** (текст повинен містити якісні фото, які б доповнювали текстовий опис міст).

Забезпечити якість репортажів про сучасне життя історичних містечок вдалося за допомогою таких способів:

- **планування** (до кожного тексту ми створювали окремий план згідно з критеріями, які наводили вище);
- **аналіз** (вивчення наявних у медіапросторі подібних медіапроектів);
- **встановлення чітких вимог до фактів, джерел, цитат і візуального контенту.**

Здійснювати контроль над якістю матеріалів нам допомогли такі заходи:

- залучення до перевірки матеріалів редакторів та журналістів;
- перевірка матеріалів на відповідність історичним фактам, про які ми згадували в репортажах;
- оцінка тексту за переліком конкретних вимог до нього (точність фактів, грамотність написання, логічна структура, наявність заголовків, підзаголовків, візуальних елементів).

Резюмуючи, ми дбали про забезпечення якості текстових репортажів про сучасне життя історичних містечок від моменту планування до створення продукту. Це дозволяє створювати не лише інформативний, а й емоційно та естетично сильний медійний контент, який впливає на свідомість читача і потенційно може сприяти збереженню історичної спадщини України.

2.6 Управління ризиками медіапроекту

Під час створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок України ми прорахували декілька ключових ризиків, із якими ми могли стикнутися у своїй роботі [22].

Перший, найголовніший ризик — це неможливість відвідати конкретну локацію в місті через воєнний стан в Україні. Так, під час роботи над репортажем із Чигирини ми не змогли відвідати Богданову гору (див. Додаток В). Це найвища точка в усій територіальній громаді, з якої відкривається краєвид на різні стратегічні об'єкти регіону, тому цю локацію охороняють військові та нікого туди не пускають. Через це нам довелося зосередити увагу на інших визначних місцях Чигирини, а світлину Богданової гори ми зробили біля її підніжжя.

Другим найголовнішим ризиком була логістика. Через віддаленість містечок, які ми повинні були відвідати, це питання потребувало особливої уваги. Найбільше труднощів виникло під час планування поїздки до Батурина та Чигирини. До Батурина довелося добиратися спершу поїздом, а потім автобусом, час відправлення якого затримали, тому нам довелося продумувати альтернативний маршрут. До Чигирини ми добиралися одразу двома поїздами та автобусом, оскільки найближча залізниця до міста розташована за 45 кілометрів. Такий маршрут зайняв досить багато часу, однак він виявився найдешевшим, тому ми ним і скористалися.

Не менш важливим ризиком під час створення проєкту була потенційна відсутність героїв чи експертів для інтерв'ю. Із таким ризиком ми ледь не зіткнулися під час відвідин містечка Орбіта, розташованого поблизу Чигирини, де проживає вкрай мало людей, і багато з них не хотіли давати свої коментарі для репортажу. Із подібною загрозою ми зіткнулися під час роботи в Батурині, де було вкрай мало перехожих, які б хотіли поділитися своїми думками щодо життя в цьому місті.

Потенційною загрозою також була втрата технічного обладнання, його несправність чи втрата даних. Тому під час інтерв'ю з експертами та героями ми використовували два джерела запису розмови, а для недопущення втрати даних ми використовували функцію резервного копіювання.

Недотримання дедлайнів — ще один ризик, який нам варто було врахувати. Через складну логістику та різні форс-мажори був ризик порушення графіку

виконання робіт, однак завдяки чіткому управлінню часом та комбінованому підходу для оцінки тривалості етапів виконання медіапроєкту нам фактично повністю вдалося усунути цю загрозу.

Останнім ризиком у нашій роботі могла стати низька якість написання репортажів про сучасне життя українських історичних містечок. Під час роботи в Батурині, Хусті та Чигирині існувала загроза того, що нам не вдасться зібрати всю необхідну для медіапроєкту інформацію, через що тексти могли б лише поверхнево розкрити тему роботи. Аби запобігти цьому, ми зверталися по допомогу до редакторів та журналістів, які давали поради щодо написання текстів та вказували на помилки, усунення яких зробили репортаж більш наповненим та змістовним.

Отож, системний підхід до управління ризиками дав змогу забезпечити стабільну реалізацію проєкту, мінімізувати збитки в разі непередбачених обставин та гарантувати якісний кінцевий результат.

2.7 Управління командою медіапроєкту

Медіапроєкт «На перехресті століть» вдалося зробити зусиллями одного журналіста, який здійснював повний цикл виробництва — від задуму до реалізації проєкту. Головними завданнями в зоні відповідальності журналіста були такі:

- **ініціація проєкту** (визначення теми роботи, його головної мети та цілей);
- **координація проєкту** (складання маршруту добирання до містечок, продумання логістики на місцях, домовленість з експертами та героями текстів про інтерв'ю);
- **написання матеріалів** (збір інформації на місцях, інтерв'ю з експертами, жителями містечок, робота над текстами та їхнє редагування);
- **розробка візуального супроводу** (створення фото для доповнення текстової частини репортажів. Винятком став репортаж з Батурина, де ми залучили фотографку);

- **контроль над фінансами** (журналіст сам займався витратами на квитки, проживання, харчування, оплати програмного забезпечення та роботи фотографки);
- **моніторинг розробки проєкту** (визначення графіків написання репортажів, домовленість із редакторами про редагування матеріалів, визначення етапів роботи, відстеження прогресу й ризиків).

Для створення матриці розподілу відповідальності ми використали типу RAS, у якій:

- **R (Responsible)** — відповідальний за виконання;
- **A (Accountable)** — відповідальний за ухвалення рішень;
- **S (Support)** — хто надає підтримку (зовнішня допомога чи консультація).

№	Завдання	Виконання
1	Ініціація проєкту	R/A
2	Координація проєкту	R/A
3	Написання матеріалів	R/A/S
4	Розробка візуального супроводу	R/A/S
5	Контроль над фінансами	R/A
6	Моніторинг розробки проєкту	R/A/S

Схема 2.1.3

Це скорочена варіація матриці розподілу відповідальності типу RACI — системи чіткого розділу обов'язків та ролей у проєкті, яка оптимізує комунікацію та забезпечує розуміння членами команди своїх обов'язків [21]. Метод RACI передбачає наявність тих, хто надає консультації (C — Consulted), та тих, кого інформують про результати (I — Informed). У нашому випадку немає потреби в побудові складної матриці для розподілу великої кількості

ролей, позаяк увесь цикл виробництва проєкту зав'язаний на одній людині. Тож нам знадобиться лише ситуативна підтримка для редагування матеріалів та детального пояснення історичного контексту відвіданих нами міст. У випадку з репортажем із Батурина знадобилася допомога фотографки. Загалом нам була потрібна супутня підтримка 6 людей — це заступниця директорки національного Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» в Батурині, працівниця Хустського краєзнавчого музею та екскурсоводка Національного історико-культурного заповідника «Чигирин». Редагувати написані репортажі нам допомагали редакторка та журналіст одного зі всеукраїнських видань. Відповідальність за виконання проєкту та ухвалення рішень щодо нього повністю покладені на журналіста.

2.8 Управління комунікаціями медіапроєкту

Управління комунікаціями медіапроєкту стало одним із ключових складових для створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок «На перехресті століть». Комунікації в межах цієї роботи охоплюють два основні напрямки: внутрішні (організаційні процеси) та зовнішні (зв'язки з героями, експертами тощо).

Інформацію, з якою ми працювали в межах медіапроєкту, умовно можна розділити на такі категорії:

- **організаційна** (логістичні плани поїздок, домовленості щодо інтерв'ю, графік роботи над текстами);
- **контентна** (самі репортажі, розшифровки записів розмов із героями текстів та експертами, фотоматеріали, робочі записи);
- **аналітична** (висновки щодо виконаних робіт, плани щодо наступних репортажів, коментарі редакторів).

Позаяк над медіапроєктом «На перехресті століть» працювала лише одна людина, то схема комунікації була централізованою. Усіма робочими процесами, за винятком редагування матеріалів, займався журналіст. Така

модель дала змогу гнучко реагувати на зміни в процесі, швидко ухвалювати потрібні рішення та підтримувати безперервний інформаційний потік.

Майже вся комунікація між героями текстів, експертами та редакторами відбувалася за допомогою месенджера **Telegram**. Цей застосунок став надійним засобом для домовленостей щодо інтерв'ю, узгодження коментарів з експертами та обміну думками з редакторами під час написання репортажів. Також за допомогою Telegram відбувався обмін фотоматеріалами з редакторами, які допомагали відбирати найкращі світлини для візуального супроводу текстів.

Отже, управління комунікаціями в межах проєкту «На перехресті століть» відігравали не лише технічну, а й змістовну роль. Саме завдяки безпосереднім контактам із героями, експертами та редакторами нам вдалося якнайдетальніше розповісти про сучасне життя історичних містечок.

Чітке планування, правильний вибір каналів і системний підхід до управління інформаційними потоками стали запорукою якісного втілення проєкту. З огляду на обмежений кадровий склад (одна людина), успішність комунікацій була досягнута завдяки самодисципліні, чіткій структурі та гнучкості в роботі.

2.9 Моніторинг виконання медіапроєкту

Моніторинг виконання серії репортажів про сучасне життя історичних містечок був системним процесом спостереження, збору, аналізу й оцінки інформації щодо стану виконання проєкту. Це дало нам змогу своєчасно

виявляти відхилення від запланованих цілей, оптимізувати ресурси та підтримувати якість контенту на всіх етапах його створення.

Для моніторингу ми застосовували такі види інформації:

- **статусна** (інформування про поточний стан виконаних робіт);
- **тимчасова** (дотримання дедлайнів);
- **контентна** (записи інтерв'ю з експертами та героями текстів, фотоматеріали, нотатки з поїздок, історичні довідники);
- **фінансова** (витрати на логістику, проживання та харчування в містечках, супутні витрати задля створення текстових репортажів).

Обмін інформацією відбувався в централізований спосіб, адже над створенням проєкту працювала лише одна людина — журналіст, який поєднував ролі автора, координатора та аналітика, тому контроль над виконанням здійснювався постійно, без зайвих комунікаційних бар'єрів.

Схема 2.1.4

Отже, моніторинг проєкту «На перехресті століть» відбувався безперервно впродовж усього життєвого циклу кожного репортажу.

Завдяки простоті структури й чіткому розподілу функцій, зав'язаних на одній людині, нам вдалося уникнути дублювання процесів і підвищити відповідальність за кожне рішення. Це зробило проєкт не лише успішним у реалізації, а й гнучким щодо викликів і змін.

Висновки до 2 розділу

Усі ключові елементи створення цієї роботи були зав'язані лише на одній людині — журналістові. Це мало вагомий вплив на увесь процес створення медіапроєкту. Зокрема, у його зоні відповідальності було як створення репортажів про сучасне життя історичних містечок, так і продумування логістики, створення візуального супроводу та контроль над фінансовими витратами під час створення текстових матеріалів.

Ми створили діаграму Ганта та мережеву модель з урахуванням критичного часу створення медіапроєкту. У підсумку ми з'ясували, що найбільш трудомісткими та визначальними частинами роботи стали саме дослідницька та логістична складові. Попри це, у двох із трьох текстів ми змогли дотриматися чітко визначених графіків.

Над створенням репортажів працювала одна людина, і це вимагало створення спрощеної матриці розподілу відповідальності. Моніторинг виконання роботи відбувався постійно, що посприяло створенню успішного медіапроєкту.

Отже, ми змогли продемонструвати, що за умов одноосібного виконання медіапроєкт «На перехресті століть» вдалося реалізувати на гідному рівні, за умови чіткого управління всіма ключовими сферами: змістом, часом, ресурсами, якістю, ризиками, комунікаціями та бюджетом. Побудована модель управління є гнучкою, практично орієнтованою та здатною адаптуватися до реалій сучасної медіаіндустрії.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДІАПРОЄКТУ

3.1 Проблеми з практичною реалізацією проєкту

Під час створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок ми зіткнулись з низкою викликів, які нам довелося подолати задля реалізації цього проєкту.

Перший, найбільш вагомий виклик, — це фінансові витрати. Як ми раніше підраховували, загальний бюджет для створення проєкту сягнув 14 630 гривень. Для створення текстових матеріалів це доволі велика сума. Під час робочих поїздок до містечок ми намагалися максимально оптимізувати наші витрати, тож ця сума — це мінімальний бюджет, у межах якого нам вдалося реалізувати проєкт.

Другою проблемою в практичній реалізації роботи «На перехресті століть» стала логістична складова. Усі процеси під час створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок були зав'язані на одній людині, зокрема й продумання маршруту поїздок. Це створювало велике навантаження на одного виконавця, ускладнювало дотримання графіка та вимагало постійного балансування між творчими й технічними завданнями. Попри попереднє планування, не всі терміни вдалося дотримати з точністю, що потребувало перегляду часової діаграми та гнучкої адаптації до нових обставин.

Також планування логістики забиало той час, який потенційно можна було б витратити на кращу підготовку до написання репортажів та вивчення історичного й сучасного контексту містечок, які ми збиралися відвідати. Це також безпосередньо вплинуло на ефективність збору матеріалу: через обмеженість часу деякі зустрічі доводилося проводити поспіхом, а частину потенційно цінної інформації — втрачати через неможливість повернутися до певних локацій. Водночас логістичні труднощі змушували оперативно приймати рішення «в полі», зокрема — змінювати маршрут у реальному часі, шукати альтернативний транспорт або коригувати розклад інтерв'ю.

Попри ретельне планування кожної з наших поїздки, ми все одно зіткнулися з труднощами в дорозі до обраних нами містечок. Так, під час поїздки в Батурин ми зіткнулися з тим, що автобус, яким ми мали добиратися, прибув невчасно. Унаслідок цього ми приїхали до міста на годину пізніше, ніж планували, через що запізнилися на заплановану зустріч з історикинею. А під час поїздки в Чигирин ми ледь не запізнилися на автобус, який вирушив із Черкас раніше запланованого часу.

Планування й узгодження інтерв'ю з експертами у цьому контексті стало ще однією складністю у процесі створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок. Часто домовленості змінювалися в останній момент через зайнятість, технічні труднощі або непередбачені обставини. У деяких випадках це призводило до повного скасування запланованих розмов, що негативно позначалося на наповненні репортажу. Наприклад, в Хусті ми мали попередньо узгоджену зустріч з краєзнавцем, однак за день до поїздки він повідомив, що не зможе бути присутнім через сімейні обставини. Нам довелося терміново шукати іншу людину, яка б могла надати експертну оцінку, що призвело до зміщення акцентів у запланованому матеріалі.

Іншою проблемою під час створення проєкту «На перехресті століть» став воєнний стан в Україні, через що ми зіткнулися з багатьма обмеженнями. Так, наприклад, у Батурині ми не могли робити фото деяких будівель, оскільки вони знаходяться під охороною військових, тож нам слід було бути уважними під час роботи там. Для поїздки в Хуст нам потрібно було звертатися до Державної прикордонної служби України, аби отримати дозвіл на тимчасове перебування в прикордонній зоні. А під час роботи в Чигирині ми не змогли піднятися на Богданову гору, яка є однією з головних частин тамтешнього історико-культурного заповідника. Ми також очікували, що через воєнний стан нам не вдасться потрапити на дамбу Кременчуцького водосховища, розташовану поблизу місця, де мала бути Чигиринська АЕС, однак ніяких обмежень на відвідування цієї локації встановлено не було (див Додаток С).

Не менш важливою проблемою в реалізації серії репортажів про сучасне життя історичних містечок стала безпосередня комунікація з героями матеріалів. Із таким викликом ми зіткнулися спершу в Батурині, коли місцеві мешканці не дуже охоче давали свої коментарі про життя в місті, дізнавшись, що з ними спілкуються журналісти. А під час роботи в містечку Орбіта, що поблизу Чигирина, ми довгий час не могли знайти нікого, хто б міг надати коментарі, оскільки там живе вкрай мало людей.

Ще одним викликом стала нестача доступу до якісної попередньої інформації про окремі містечка. У багатьох випадках історичні матеріали або сучасні дані про стан інфраструктури, демографію, економіку чи культурне життя містечок були фрагментарними, застарілими або відсутніми у відкритому доступі. Це ускладнювало аналітичну підготовку до поїздок, а також вимагало більше часу на пошук локальних джерел на місці.

Так, у випадку з Орбітою ми змушені були опиратися переважно на чутки та неофіційні описи, оскільки офіційної інформації про населення, житловий фонд чи соціальну інфраструктуру у відкритому доступі вкрай недостатньо.

Ще однією проблемою стало самостійне створення візуального супроводу до репортажів. Під час поїздки до Батурина ми змогли найняти фотографку, якій вдалося зробити хороші світлини з міста для доповнення текстової частини наших матеріалів. Однак через високу ціну на її послуги в подальшому ми вирішили самостійно робити фото з міст, які планували відвідати після Батурина. Це породило низку проблем. Так, у Хусті ми не змогли сфотографувати всі об'єкти, які б нам хотілося відобразити в репортажі. А в Чигирині під час відвідин однойменного історико-культурного заповідника ми повинні були одночасно приділяти увагу як спілкуванню з історикинею, яка проводила нам екскурсію, так і паралельному створенню фото. Це розсіювало увагу, через що деякі елементи заповідника нам не вдалося зафіксувати на камеру.

Отже, реалізація серії репортажів про сучасне життя історичних містечок вимагала від нас високої адаптивності, здатності швидко ухвалювати потрібні

рішення та розподіляти обмежені ресурси. Подолання цих проблем стало важливою частиною практичного досвіду, який дав нам змогу не тільки реалізувати медіапроект, а й отримати глибше розуміння, як працюють усі процеси на кожному етапі створення такого продукту.

3.2 Особливості реалізації медіапроекту

Серія репортажів про сучасне життя історичних містечок має свої специфічні особливості, виклики та практичні напрацювання.

Найбільш визначальною особливістю медіапроекту «На перехресті століть» є польова робота. Написання текстових репортажів про історичні містечкаа потребувало безпосереднього візиту до них, аби якнайкраще відчувати тамтешню атмосферу, дізнатися про особливості нинішнього побуту жителів та вплив історичного контексту на сучасність. Разом із цим, польова робота передбачала інтерв'ювання місцевих та збір фотоматеріалів. Важливою особливістю нашої проекту було те, що над його створенням працювала лише одна людина — вона виконувала всі роботи: від планування часу (яке ми раніше фіксували в діаграмі Ганта) до створення контенту. На ній були зав'язані абсолютно всі процеси: продумування логістики, домовленість із героями матеріалів та експертами, складання бюджету на проект та графіку його створення, збір інформації у полі, створення фотоматеріалів (за винятком репортажу з Батурина), написання самих репортажів та їх редагування після перевірки іншими редакторами. Окрім цього, безпосередньо одна людина здійснювала моніторинг виконання медіапроекту, керувала комунікаціями в межах цієї роботи, управляла її ресурсами, ризиками та якістю. Робота лише однієї людини на створення цього проекту суттєво вплинуло на інтенсивність навантаження, а також на гнучкість прийняття рішень. Наприклад, у разі труднощів із логістикою на місцях або ж обмеженнями внаслідок воєнного стану потрібно було терміново перебудовувати план дій, узгоджувати новий час для зустрічі з експертами та героями текстів у разі запізнення, змінювати маршрут або ж змінювати акценти в розповідях. У таких випадках ключову

роль відігравала попередня підготовка, зокрема, складання детальної WBS-структури та наявність резервних варіантів на кожному етапі.

Проект також особливий через свою комбіновану дворівневу декомпозицію. Перший її рівень передбачав поділ роботи за етапами його життєвого циклу — від планування проєкту до оцінки результатів, що дозволяє організувати серію репортажів про сучасне життя історичних містечок у логічній послідовності дій та забезпечити контроль на кожному етапі. Водночас другий рівень включав операційні завдання: організацію логістики виїзду в містечка, розробку маршруту на місцях, підготовку опитувальників для інтерв'ю, створення візуального супроводу.

Створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок в умовах воєнного стану також є напрочуд важливою особливістю реалізації нашої роботи. Такі умови накладали обмеження на відображення окремих об'єктів у наших фотоматеріалах та пересування в певних місцях, як це було в Чигирині, де заборонили підйом на Богданову гору. Працюючи в Батурині, нам доводилося враховувати безпекову ситуацію, наявність блокпостів та ризики обстрілів. Водночас контекст війни впливав і на загальний тон матеріалів, оскільки ця підтема безпосередньо впливає на сучасне життя історичних містечок (див. Додаток D).

Формат текстового репортажу, який ми обрали як основу проєкту «На перехресті століть», також вніс низку особливостей у процес реалізації. Завдяки тому, що саме текст дозволяє більш глибоко працювати з деталями та авторською рефлексією, кожен репортаж охопив як об'єктивний, так і суб'єктивний рівень сприйняття дійсності. Це, своєю чергою, потребувало від автора високого рівня зосередженості, послідовності та вміння відділяти головне від другорядного. У нашому випадку йшлося про те, аби історичний екскурс не був у центрі уваги, оскільки нашим головним завданням було розповісти саме про сучасне життя містечок через призму їхнього минулого.

У цьому контексті варто відзначити, що створення текстових репортажів у межах проєкту «На перехресті століть» вимагало комплексного підходу до

збору інформації. Так, автору потрібно було поєднувати роботу з архівними матеріалами, особистими інтерв'ю та безпосередніми спостереженнями, що дозволило створити тексти з глибоким аналітичним та емоційним наповненнями.

Важливою особливістю процесу створення проєкту «На перехресті століть» стало те, що під час роботи над матеріалами ми не мали чіткого референсу, який міг би стати орієнтиром для його розробки. Річ у тім, що серед наукових праць та інших журналістських матеріалів ми не знайшли продукту, який би конкретно розповідав про репортажі про сучасне життя історичних містечок. Дослідники у своїх працях головно визначали загальні особливості написання репортажів або ж робили більший наголос на урбаністичній складовій міст. Водночас уже наявні журналістські текстові матеріали розповідали більше про сучасний стан конкретних історичних пам'яток у містах та селах, зосереджуючи свою увагу саме на історичному контексті. Це свідчить про те, що в сучасній українській журналістиці практика роботи з локальними історіями як з повноцінними об'єктами для глибоких репортажів залишається слаборозвиненою.

Ще однією ключовою рисою на етапі польової роботи стало поєднання спонтанності з планомірністю. Хоча частина зустрічей була запланована (наприклад, інтерв'ю з місцевими краєзнавцями чи працівниками музеїв), інша частина матеріалу була зібрана імпровізовано — завдяки випадковим знайомствам, відкритості місцевих жителів і вмінню автора оперативно реагувати на нову інформацію. Також на етапі польової роботи важливо було ухвалювати потрібні рішення. Так, під час поїздки до Чигирини ми повинні були визначитися з тим, яке місце краще відвідати: село Суботів, де розташована знаменита Іллінська церква, в якій поховали гетьмана Богдана Хмельницького; чи містечко Орбіта, де мали спорудити атомну електростанцію, але зупинили будівництво після аварії на Чорнобильській АЕС. У результаті ми поїхали саме в Орбіту, де нам вдалося побувати на місці будівництва станції та

навіть поспілкуватися з деякими місцевими мешканцями, які все ще живуть там.

Окремої уваги заслуговує моніторинг виконання проєкту. Оскільки робота над створенням серії репортажів про сучасне життя історичних містечок тривала в умовах змінних обставин, важливо було постійно відстежувати виконання ключових завдань. Це ми здійснювали як через самооцінювання прогресу, так і завдяки зворотному зв'язку з редактором, який виступав зовнішнім контролюючим елементом. Водночас управління якістю передбачало кілька етапів редагування текстів, включно з літературним, фактчекінгом та вичиткою на відповідність першопочатковій меті проєкту — відображення саме сучасного життя українських міст.

Варто також відзначити й управління часом медіапроєкту, яке передбачало планування тривалості кожного окремого етапу роботи. Комбінований підхід до оцінки тривалості етапів створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок став важливою особливістю реалізації проєкту «На перехресті століть». Він включав три ключових метод: **експертний** (консультації щодо написання репортажів), **аналоговий** (порівняння тривалості власної роботи із уже наявними продуктами в медіапросторі) та **метод трьох оцінок** (за допомогою нього ми визначили можливу тривалість розробки проєкту на основі оптимістичної, песимістичної та найбільш вірогідної оцінок).

Іншою особливістю проєкту «На перехресті століть» було те, що попри те, що текстові репортажі є значно менш енергозатратною роботою, аніж створення аудіо- чи відеоконтенту, у нашому випадку створення матеріалів про сучасне життя історичних містечок потребувало залучення великої кількості матеріальних та фінансових ресурсів. Загальний бюджет серії репортажів про сучасне життя історичних містечок становив 14 630 гривень. Окрім цього, створення проєкту вимагало залучення технічних та матеріальних ресурсів. Зокрема, для створення повноцінного репортажу ми користувалися такими програмами як Adobe Photoshop, Lightroom, Transcripor, а також працювали з

потрібною технікою, а саме смартфоном Google Pixel 7 Pro, ноутбуком Lenovo IdeaPad Gaming 3 та камерою Canon EOS 600D.

Важливою особливістю нашого медіапроєкту є нестандартна матриця розподілу відповідальності типу RAS (Responsible, Accountable, Support). У нашому випадку не було потреби в побудові складної матриці для розподілу великої кількості ролей, позаяк увесь цикл виробництва проєкту зав'язаний на одній людині. Тож ми скористалися лише ситуативною підтримкою для редагування матеріалів та детального пояснення історичного контексту відвіданих нами міст. У випадку з репортажем із Батурина знадобилася допомога фотографки.

Насамкінець, ще однією унікальною особливістю реалізації медіапроєкту «На перехресті століть» є його потенціал впливу на локальні спільноти. У процесі роботи виявилось, що сам факт приїзду журналіста та зацікавлення історією містечка вже ставав приводом для обговорення серед місцевих мешканців. Це створювало ефект посилення самосвідомості та сприяло формуванню нових комунікацій між жителями, місцевими активістами та представниками влади.

Резюмуючи, варто наголосити, що наша серія репортажів про сучасне життя історичних містечок не є лише сукупністю окремих журналістських матеріалів. Це цілісний концептуальний продукт, у якому кожен текстовий матеріал несе на собі частину загального наративу про Україну, яка живе в перетині історії та сучасності, в містах, де дух давнини не є мертвим баластом, а живим контекстом щоденного життя. Реалізація цього проєкту довела, що журналістика, навіть створена обмеженими ресурсами однією людиною, здатна створювати якісні, емоційно насичені та соціально значущі продукти.

3.3 Рекомендації щодо покращення розробки та реалізації медіапроєкту

Попри успішну реалізацію проєкту «На перехресті століть», у процесі його створення ми виявили кілька важливих аспектів, які можна було б удосконалити в майбутніх роботах подібної тематики.

Найголовнішою рекомендацією щодо покращення розробки та реалізації серії репортажів про сучасне життя історичних містечок є **створення цілісної команди та делегування обов'язків** у межах створення нашого продукту. Над створенням медіапроєкту «На перехресті століть» працювала лише одна людина, що створило нерівномірне навантаження на автора й почасти відволікало від головного завдання — написання текстових матеріалів. Ми вважаємо, що створення невеликої команди з двох людей буде найбільш оптимальним варіантом для створення таких проєктів: одна людина займатиметься безпосереднім написанням текстів, домовленістю з героями матеріалів та пошуком експертів, а друга відповідатиме за створення візуального супроводу та допомагатиме вибудовувати логістику.

Ще однією важливою рекомендацією є **вдосконалення планування та управління часом**. Хоча наш проєкт і базувався на заздалегідь створеній WBS-структурі та діаграмі Ганта, у процесі реалізації нашої серії репортажів про сучасне життя історичних містечок виникали ситуації, що потребували оперативного перегляду графіка. Так, наприклад, під час роботи в Хусті нам довелося затриматись на ще два дні в місті, оскільки в нас виникли проблеми з логістикою, тож ми повинні були змінювати свій графік створення репортажу. Ми вважаємо, що для подальших проєктів доцільно передбачити гнучкі часові «буфери» між ключовими етапами, а також створити систему регулярного внутрішнього аудиту проміжних результатів. Додатково можна запровадити цифрову систему відстеження прогресу — наприклад, Trello або Notion — що забезпечить кращу візуалізацію динаміки реалізації.

Систематизація та збереження даних — ще одна наша рекомендація з огляду на наш досвід створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок. Зважаючи на значний обсяг зібраної інформації — текстів інтерв'ю, фото, нотаток, аудіозаписів — важливо забезпечити їх систематизацію. У

перспективі ми рекомендуємо створити архівну базу проєкту на хмарному сервісі з категоризацією за локаціями, героями, темами тощо. Це може стати в пригоді для подальших досліджень, повторного використання матеріалів, а також створення мультимедійних продуктів на основі вже зібраного контенту.

Також ми вважаємо за необхідне **поширювати створений продукт**. Під час задуму проєкту «На перехресті століть» ми не планували публікації наших репортажів у медіа, зосередившись натомість лише на процесі створення текстових матеріалів. Ми вважаємо, що подальше поширення таких робіт у профільних виданнях, таких як «Локальна історія», сприятиме обізнаності суспільства про те, із якими викликами в сучасному житті стикаються українські історичні містечка, як їхнє минуле впливає на сьогодення та як їм вдається оберігати власну спадщину в час повномасштабної війни Росії проти України. Це також допомагатиме формуванню національної самосвідомості українців та закликатиме інших медійників зосереджувати свою увагу на створенні подібних продуктів.

На наш погляд, поширення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок у медіа також сприятиме ефективній комунікації між читачами та авторами текстів. Потенційні читачі матимуть змогу залишати свої відгуки та давати власні рекомендації щодо того, на які інші містечка варто звернути увагу, аби вони також не залишилися поза висвітленням у виданнях. Публікація таких матеріалів також допоможе привернути увагу благодійних та громадських організацій, представників влади та волонтерів, які після ознайомлення з тим, як зараз живуть українські історичні містечка, можуть сприяти поширенню туризму тут, відбудові об'єктів культурної спадщини, подальшому дослідженню цих місцевостей профільними фахівцями тощо.

Із цього випливає наступна рекомендація — **розробка інструментів оцінки впливу проєкту**. У випадку поширення нашої серії репортажів про сучасне життя історичних містечок оцінити її успіх виключно за кількістю переглядів чи реакцій у соцмережах — недостатньо. У майбутньому доцільно впровадити чіткі KPI (ключові показники ефективності), що дозволять

об'єктивно оцінити досягнуті результати: кількість залучених експертів, рівень залучення аудиторії, повторне цитування матеріалів іншими медіа, проведення дискусій на базі оприлюднених репортажів тощо.

Ще однією нашою порадою є **оптимізація бюджету та пошук джерел фінансування**. Загальний бюджет проєкту «На перехресті століть» був досить обмеженим, що вплинуло на обсяг охоплених локацій, гнучкість логістичних рішень та технічну підтримку. Незважаючи на це, кінцева сума, яку нам довелося витратити на створення цього проєкту, є достатньо великою для однієї людини. Тож ми вважаємо, що надалі варто активніше працювати над залученням грантового фінансування, партнерств із локальними культурними організаціями або краєзнавчими музеями. Також перспективним є запуск краудфандингових кампаній, що дозволяють акумулювати фінансову підтримку зацікавленої спільноти.

Також ми рекомендуємо **створити контактну базу для подальшого створення подібних ініціатив**. У процесі польової роботи ми налагодили багато контактів із місцевими мешканцями, експертами, музейниками, краєзнавцями. Тож ми вважаємо за доцільне в майбутньому створювати структуровану базу таких контактів — із коротким описом ролі кожної особи, регіону та сфери компетентності. Це суттєво полегшить реалізацію подібних проєктів у майбутньому, скоротить час на підготовчі етапи та сприятиме побудові тривалої комунікаційної мережі між учасниками культурного процесу.

Висновки до 3 розділу

Проєкт «На перехресті століть» мав чимало проблем із практичною реалізацією. Зокрема, це було пов'язано із значними фінансовими витратами, логістикою, обмеженнями у зв'язку з воєнним станом в Україні тощо. Утім, завдяки грамотному плануванню та пристосуванню до деяких викликів ми змогли усунути більшість перешкод, які виникли на етапі реалізації проєкту.

Крім цього, створена нами серія репортажів про сучасне життя історичних містечок мала чимало особливостей. Вони полягають, зокрема, в унікальному

досвіді польової роботи в умовах воєнного стану, управлінні часом, моніторингу. Особливості нашої роботи також полягали у формуванні впливу створеного продукту на локальні ініціативи тощо. Сюди також варто віднести високу мобільність і адаптивність проєкту до змін — як логістичних, так і суспільно-політичних (виклики воєнного стану). А створення комбінованої дворівневої декомпозиції завдань дозволило не лише краще організувати виробничий процес, але й забезпечити прозорість усіх етапів реалізації.

Зважаючи на наш досвід написання проєкту «На перехресті століть» ми рекомендуємо публікувати створені матеріали, створити цілісну команду для реалізації нашої серії репортажів про сучасне життя історичних містечок, оптимізувати витрати на створення нашої роботи та розробити інструменти для оцінки впливу проєкту.

Також ми рекомендуємо значно більше уваги приділяти підготовчому етапу перед виїздом у конкретне місто. Вивчення попередніх публікацій, наявної статистики, локальних новин і особливостей населеного пункту ще до початку роботи на місці дозволяє уникнути непотрібних витрат часу та ресурсів під час безпосередньої роботи над матеріалом. Окрім того, налагодження зв'язків з місцевими журналістами, краєзнавцями або активістами може значно спростити процес пошуку героїв для інтерв'ю, сприяти кращому зануренню в локальний контекст і надати нові перспективи для репортажу.

ВИСНОВКИ

Отже, під час проведення дослідження було реалізовано мету та завдання медіапроєкту, що дозволяє зробити такі висновки:

1. Медіапроєкт «На перехресті століть» є актуальним через великий попит на вивчення української історії, який виріс в умовах повномасштабної війни росії проти України. Наша робота звертає увагу на потребу збереження культурної спадщини під час війни, а також на проблеми та потенціал історичних містечок. Зокрема, ми говоримо про проблему недостатнього висвітлення в медіа теми сучасного життя історичних містечок, їх викликів, перспектив та розвитку, яка в час повномасштабної війни Росії проти України залишається поза увагою через свою неперіоритетність.

З огляду на специфіку об'єкта зображення, наш проєкт є комплексним: він єднає елементи журналістики, історії та урбаністики. Його практична значущість полягає в тому, що він стане в нагоді музеям, історичним заповідникам та громадським організаціям, наприклад, для розроблення краєзнавчих ініціатив та їх подальшого просування в медіа, а також для журналістів, які мають намір реалізувати подібні проєкти.

2. Проєкт «На перехресті століть» підтримує інтерес суспільства до історії, відіграє важливу роль у збереженні української культурної ідентичності, а також сприяє популяризації історичних містечок, а саме Батурина, Хуста та Чигирин серед наших співвітчизників. Окрім цього, наші матеріали підвищують обізнаність українців про раніше не відомі сторінки історії невеликих міст, стимулюючи інтерес до подорожей та розвиток локальних ініціатив.

Як ми з'ясували, тематика репортажів про сучасне життя історичних містечок не знайшла великого висвітлення в наукових працях. Насамперед, це пов'язано з тим, що фахівці приділяли більше уваги саме питанню минулого історичних містечок, уникаючи при цьому тематики сучасного життя та впливу минулого на теперішні реалії.

Водночас у медіа репортажі про сучасне життя історичних містечок посідають чільне місце, однак більша частина з них виконана у відеоформаті, а не в текстовому. Спільною особливістю уже наявних робіт у медіа також є те, що всі вони більше акцентують увагу або на конкретних історичних пам'ятках у містах, або ж надають пріоритет історичному чи сучасному контекстам, спричиняючи дисбаланс у висвітленні.

Найбільш оптимальним форматом для нашого медіапроєкту виявилася серія текстових репортажів. На наш погляд, такі матеріали здатні поєднати в собі аналітичність, доступність та емоційність. Окрім цього, саме текстові репортажі є найбільш доступним форматом для широкої аудиторії читачів та не потребують залучення великої кількості ресурсів.

Іншим аргументом на користь формату текстового репортажу ми визначили його можливість охопити якнайбільше важливих питань про сучасне життя історичних містечок, висвітлюючи економічні, соціальні, культурні, а подекуди й екологічні аспекти.

3. Для створення серії репортажів про сучасне життя історичних містечок ми обрали три міста з різних куточків України — Батурин (Чернігівська область), Хуст (Закарпатська область) та Чигирин (Черкаська область). Основною нашою метою був збір достовірної інформації про історію цих міст та їх сучасний стан. Для цього ми спиралися на історичні факти, експертні коментарі та живі враження безпосередньо з локацій. Такий підхід дозволив створити якісний журналістський продукт, у центрі якого — поєднання наративу про минуле з контекстом сучасності.

Збір інформації передбачав ретельну підготовку: вивчення наукових і популярних джерел з історії кожного міста, попередній контакт із фахівцями та планування маршрутів. У польових умовах ми здійснювали фотофіксацію на місцях, аудіозапис інтерв'ю, вели нотатки про атмосферу місця, стан об'єктів і враження відвідувачів. Це дозволило створити не просто фактологічні огляди, а повноцінні наративні репортажі з глибоким емоційним і культурним контекстом.

Хоча цю серію репортажів ми не стали публікувати, сам процес їх створення можна вважати повноцінною реалізацією журналістського завдання. Завдяки польовій роботі вдалося зануритися в локальні історії, побачити, як вони резонують у сучасності, і донести це через медіапродукт, орієнтований на широку аудиторію. Формат репортажу виявився ефективним інструментом передачі не лише інформації, а й емоційного коду місць — а це особливо важливо в умовах сьогоденної боротьби за історичну правду та культурну спадщину.

Під час роботи в Батурині ми змогли висвітлити, як у час повномасштабної війни росії проти України живе місто, розташоване за 100 кілометрів від кордону з державою-агресором. У центрі уваги були тамтешній Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», а також історії місцевих мешканців, які щоденно стикаються із різними викликами, які приносить війна. У Хусті ми зосередили увагу на особливостях життя міста в умовах географічної віддаленості від лінії фронту, але з чітким усвідомленням викликів, які несе війна навіть у відносно спокійні регіони. Через історичну спадщину, зокрема руїни Хустського замку, місто зберігає пам'ять про свою роль у політичних процесах минулого, водночас пристосовуючись до сучасних реалій. Ми поспілкувалися з місцевими жителями, які поділилися своїм баченням змін у місті, а також із регіональними експертами — істориками та краєзнавцями — які наголосили на необхідності осмислення локальної історії як чинника культурної стійкості. У Чигирині нашою метою було показати місто не лише як першу столицю гетьманської держави, а й як простір, де минуле активно взаємодіє з сучасністю. Ми відвідали резиденцію Богдана Хмельницького та поспілкувалися з працівниками заповідника, які розповіли про проблеми збереження пам'яток в умовах браку фінансування та зміни туристичних потоків. Водночас у місті відчувається підйом патріотичних настроїв, що проявляється як у символічному просторі (пам'ятники, мурали, меморіали), так і в повсякденному житті — у розмовах із людьми, їхній готовності підтримувати одне одного та цінувати свою історію як основу

національної ідентичності. Окрему увагу ми приділили містечку Орбіта, яке розташоване неподалік від Чигирин. Там мала бути зведена атомна електростанція, але після Чорнобильської катастрофи будівництво заморозили, через що поселення перетворилося на місто-привид.

4. Під час реалізації медіапроєкту «На перехресті століть» ми стикалися з багатьма труднощами. Вони, зокрема, були пов'язані із обмеженнями, які з'явилися через воєнний стан в Україні, з одноосібною роботою над проєктом, необхідністю залучити значні фінансові ресурси, логістикою тощо.

Головною особливістю нашого медіапроєкту стала польова робота, яка включала одразу декілька завдань для одного виконавця: безпосереднє написання репортажів, продумування логістики, створення візуального супроводу, домовленість з експертами та героями для текстових матеріалів та їх інтерв'ювання тощо. Іншою унікальною особливістю серії репортажів про сучасне життя історичних містечок став їх вплив на локальні спільноти.

Зважаючи на власний досвід виконання цього медіапроєкту ми сформуvalи кілька ключових рекомендацій. Вони, зокрема, стосуються поширення в медіа та в соціальних мережах створених матеріалів, вибудування цілісної команди для реалізації нашої серії репортажів про сучасне життя історичних містечок, оптимізації витрат на створення роботи та розробки інструментів для оцінки впливу проєкту.

Загалом варто відзначити, що реалізація медіапроєкту «На перехресті століть» стала цінним досвідом як із журналістського, так і з організаційного погляду. Попри всі труднощі, вдалося досягти головної мети — створити глибокі, аналітичні й емоційно насичені репортажі, що відображають сучасне життя історичних містечок України в його взаємозв'язку з минулим.

Проєкт продемонстрував, що створення якісного журналістського продукту можливе навіть у складних умовах — за обмежених фінансів, браку часу та в ситуації суспільної нестабільності. Вирішальну роль при цьому відіграють чітке планування, компетентна команда та внутрішня зацікавленість учасників. Серія репортажів про сучасне життя історичних містечок «На перехресті століть» є

прикладом того, як за мінімальної підтримки можна зберегти високі стандарти журналістики, вразити глядача та зберегти автентичність оповіді.

Важливість тематики нашого проєкту також є очевидною в контексті потенційних соціальних змін та зростання інтересу до культурної спадщини. Репортажі про повсякденне життя історичних міст можуть довести, що подальше поширення таких матеріалів у медіа зможе не лише інформувати, а й виконувати роль інструменту збереження пам'яті й національного самоусвідомлення. Такого роду журналістика має потенціал для впливу на суспільні настрої, формування культурної чутливості та актуалізації значущих тем.

Наш проєкт охопив одразу кілька важливих функцій журналістики: просвітницьку, аналітичну та соціальну. У перспективі він може сприяти інформуванню про стан справ у малих містечках, формуванню уявлення про їх роль у сучасному українському контексті, активізації локальних спільнот та підтримці інтересу до культурно-історичних тем у ширшому інформаційному полі. Цінність роботи полягає також у її міждисциплінарному характері — поєднанні журналістики, історії, урбаністики та краєзнавства.

Наша робота також засвідчила, що тематика локальної історії та сучасного життя малих міст має значний потенціал для медіа. Потенційно вона здатна не лише інформувати, а й об'єднувати аудиторію навколо спільних цінностей, зміцнювати зв'язок між поколіннями та сприяти культурному відновленню країни. Медіапроєкт «На перехресті століть» може слугувати хорошим прикладом для подібних ініціатив у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабусі як живий архів: історичний репортаж на практиці. *Читомо* | Культура читання і мистецтво книговидавання | Усе про книги | Читомо - портал про культуру читання і мистецтво книговидавання. URL: <https://chytomo.com/babusi-iak-zhyvyj-arkhiv-istorychnyj-reportazh-na-praktytsi/#:~:text=Світлана%20Ославська:%20«Історичний%20репортаж%20у,й%20оповідь%20про%20недавню%20історію> (дата звернення: 03.06.2025).
2. Батурин: спотворена історія. Історична спадщина України: візуальні джерела та архів. *LocalHistory*. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/reportazhi/baturyn-spotvorena-istoriia/> (дата звернення: 03.06.2025).
3. Батьківщина гетьмана Вані. Історична спадщина України: візуальні джерела та архів. *LocalHistory*. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/reportazhi/batkivshchina-getmana-vani/> (дата звернення: 03.06.2025).
4. Вечерський В. В. Проблеми збереження історичного образу міста. *Український архітектурний вісник*. 2004. № 2. С. 4–9.
5. Гнідковська К. Руйнування пам'яток архітектури: про що варто говорити медіа. *cs.detector.media*. URL: https://cs.detector.media/community/texts/184454/2021-07-23-ruynuvannya-pamyatok-arkhitektury-pro-shcho-var-to-govoryty-media/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 03.06.2025).
6. Держдеп США офіційно заявив про закриття USAID як окремої установи. *hromadske*. URL: <https://hromadske.ua/svit/242284-derzdep-ssha-ofitsiyno-zaiavyv-pro-zakryttia-usaid-iak-okremoyi-ustanovy> (дата звернення: 05.06.2025).
7. 524 млрд доларів на відновлення та реконструкцію потребуватиме Україна у найближчі 10 років – оприлюднено нову оцінку RDNA4. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=984642e7-f971-4aa7-8cc>

[0-03e8e4fcb10e&title=524-MlrdDolarivNaVidnovlenniaTaRekonstruktsiiuPotrebuvatiUkrainaUNAiblizhchi10-RokivOpriliudnenoNovuOtsinkuRdna4](https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf)

8. ЖУРНАЛІСТИКА ГАЗЕТ І ЖУРНАЛІВ. Фолькер Вольфф. АУП. *Академія Української преси*. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf> (дата звернення: 03.06.2025).
9. За перше півріччя 2024 року до державного бюджету від туристичної галузі надійшло понад 1 млрд грн податків. *ДАРТ*. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/za-pershe-pivrichchya-2024-roku-do-derzhav-nogo-byudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-nadiyshlo-ponad-1-mlrd-grn-podatki> (дата звернення: 03.06.2025).
10. Звенигород. Місто, яке стало селом. Історична спадщина України: візуальні джерела та архів. *LocalHistory*. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/reportazhi/zvenigorod-misto-iake-stalo-selom/> (дата звернення: 03.06.2025).
11. Інтерфакс-Україна. Понад 1,4 тис. пам'яток культспадщини та понад 2,2 тис. об'єктів культінфраструктури постраждали через агресію РФ. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1060834.html> (дата звернення: 03.06.2025).
12. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. Галина Назаренко URL: <https://er.nau.edu.ua/items/790c6cb1-5112-4ec9-805a-cb8773041485> (дата звернення: 05.06.2025).
13. Матриця відповідальності RACI: як розподілити задачі в ІТ і не тільки. *Kyivstar Business Hub*. *Kyivstar Business Hub – корпоративний блог для бізнесу*. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/matriczya-vidpovidalnosti-raci-yak-rozpodiliti-zadachi-v-it-i-ne-tilki> (дата звернення: 03.06.2025).
14. На тлі воєнних дій інтерес до української історії є важливим елементом соціальної стабільності та національної самоідентифікації – Владислава

- ЗНОВЯК. Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/article/na-tli-voennikh-diy-interes-do-ukrainskoi-istorii-e-vazhlivim-elementom-sotsialnoi-stabilnosti-ta-natsionalnoi-samoidentifikatsii-vladislava-znovyak> (дата звернення: 03.06.2025).
15. Не відвертайся. Навіщо нам художній репортаж. *Verbum*. URL: <https://surl.li/myhigd>
 16. Суспільне Львів. Мозаїки на автобусних зупинках та будівлях Львівщини. Археологія пам'яті, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JgukFMYI89k> (дата звернення: 03.06.2025).
 17. Суспільне Львів. Палац у Роздолі, Костел Усіх Святих та Домініканський монастир. Археологія пам'яті, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dHMB-32zJHs> (дата звернення: 03.06.2025).
 18. Суспільне Львів. Розстріляний вертеп, тексти на мацевях та Ромео і Джульєтта з Дрогобича. Археологія пам'яті, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KHFrKNxO1E8> (дата звернення: 03.06.2025).
 19. Суспільне Львів. Угнів: історія найменшого міста України. Археологія пам'яті, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BoparM9Pr50> (дата звернення: 03.06.2025).
 20. Тарасовський Ю. Як українці подорожують країною під час війни – опитування. *Forbes.ua | Бізнес, мільярдери, новини, фінанси, інвестиції, компанії*. URL: <https://forbes.ua/news/vnutrishniy-turizm-z-pochatku-viyni-ponad-45-ukraintsi-v-podorozhuvali-krainoyu-08092023-15885> (дата звернення: 03.06.2025).
 21. Тростянець: слідами Хвильового. Історична спадщина України: візуальні джерела та архів. *LocalHistory*. URL:

- <https://localhistory.org.ua/texts/reportazhi/trostianets-slidami-khvilovogo/>
(дата звернення: 05.06.2025).
22. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПРОЕКТАХ. *Національний університет «Острозька академія»*. URL: https://www.oa.edu.ua/download/Lektsija_8.pdf (дата звернення: 03.06.2025).
23. Управління часом. Значення оптимізації використання часу. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/69.pdf (дата звернення: 03.06.2025).
24. Учасники проектів Вікімедіа. Могила кошового отамана Івана Сірка. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Могила_кошового_отамана_Івана_Сірка (дата звернення: 03.06.2025).
25. Хащі. НІКОПОЛЬ – ВЕЛИЧНА КОЗАЦЬКА ІСТОРІЯ І ЖАХЛИВЕ СЬОГОДЕННЯ ПІД ОБСТРІЛАМИ ТА ЯДЕРНИМ ШАНТАЖЕМ, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a4m6eQmiFv0> (дата звернення: 03.06.2025).
26. Хащі. НЬЮ-ЙОРК під російськими обстрілами | Десять років війни | Історія та сьогодення, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RIIdxQvDeyY> (дата звернення: 03.06.2025).
27. 7.3. Дерево рішень ("дерево цілей"). *Електронна бібліотека онлайн MegaLib.com.ua*. URL: http://megalib.com.ua/content/1958_73_Derevo_rishen_derevo_cilei.html (дата звернення: 03.06.2025).
28. Experience - Discover How Dropbox Empowers Teams - Dropbox. Що таке метод критичного шляху? URL: <https://experience.dropbox.com/uk-ua/resources/critical-path> (дата звернення: 03.06.2025).
29. W kręgu prasy dawnej i współczesnej. Wybrane problemy (1). Шутяк Л. Художній репортаж в українських друкованих та онлайн-ЗМІ

(особливості розвитку жанру). 2021. Р. 226–240. URL:
https://doi.org/10.15584/978-83-7996-915-9_13 (date of access: 03.06.2025).

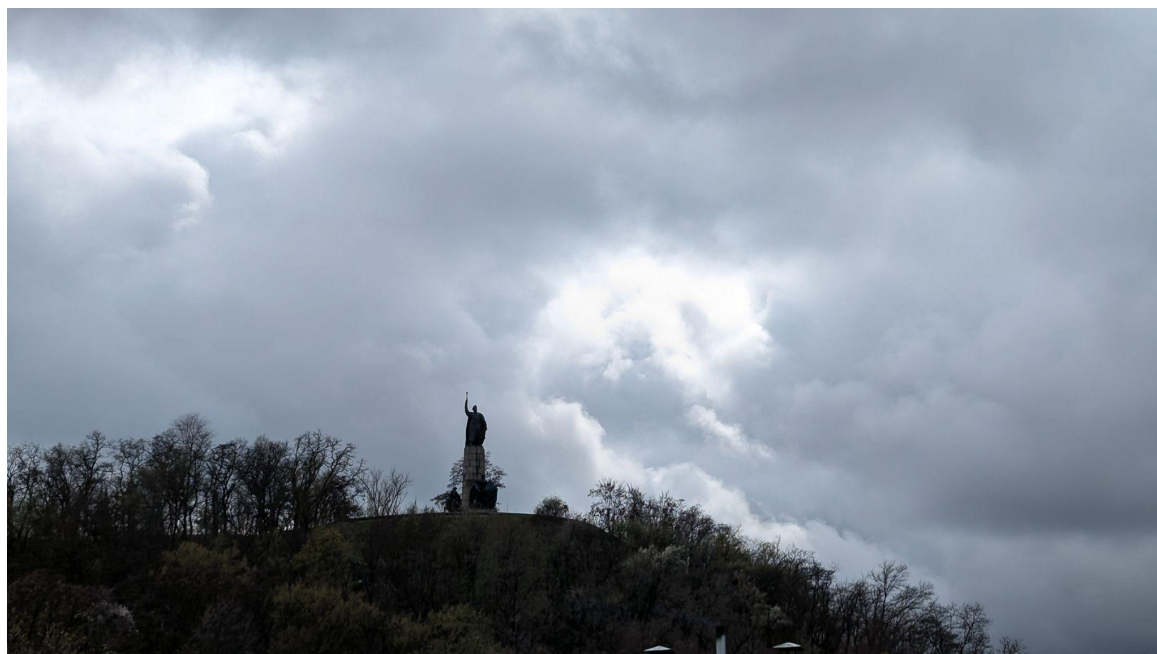
ДОДАТКИ

Додаток А

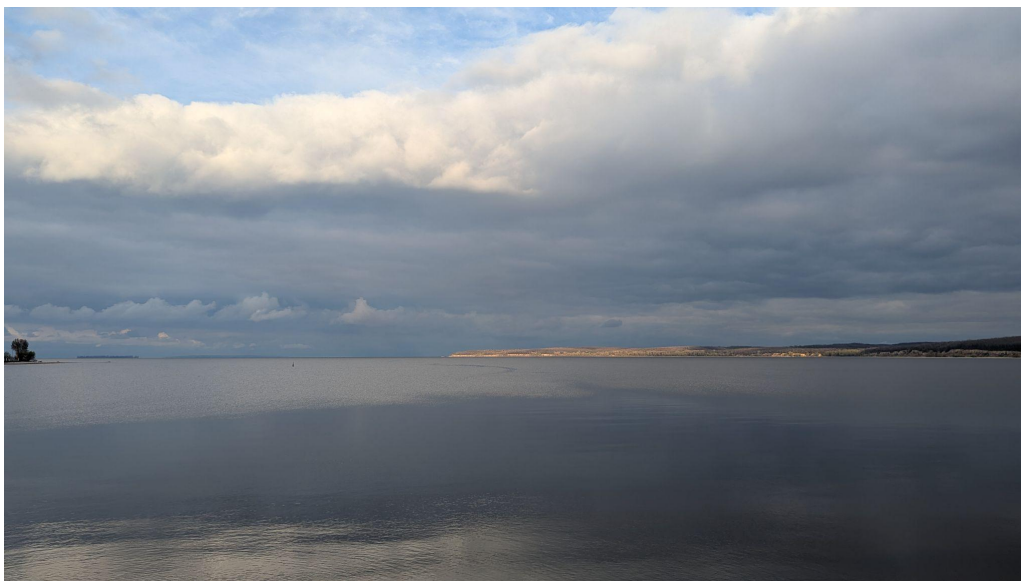

Центральна площа Хуста (Закарпатська область)

Додаток В

Богданова гора у Чигирині (Черкаська область)

Кременчуцьке водосховище поблизу Чигирин (Черкаська область)

Цитадель Батуринської фортеці (Черкаська область)